SZLAKI I TRASY
TURYSTYCZNE GMINY

SOLEC-ZDRÓJ

Solec-Zdrój 2012

Opracowanie tekstów i tras:
Alicja Matus – podinspektor ds. Kultury i Promocji Gminy Solec-Zdrój

Redakcja: Agnieszka Pabis
Korekta: Karolina Ciuńczyk
Kierownik produkcji: Marcel Kwaśniak
Zdjęcia: Archiwum UG Solec-Zdrój, Alicja Matus,
Teresa Pater, Marcel Kwaśniak, Włodzimierz Płaneta,
archiwum Stowarzyszenia „G5"
Rysunki: Anna Fidzińska
Projekt graficzny i skład: Alicja Łukańko
Mapy: Zespół AMART Media – Magdalena Puzon,
Karolina Ciuńczyk, Łukasz Muszyński

„Szlaki i trasy turystyczne gminy Solec-Zdrój"
Solec-Zdrój-Kraków 2012
ISBN 978-83-61903-26-0
Copyright by AMART Media
www.amartmedia.eu
biuro@amartmedia.eu
tel. 12 376 72 76, 795 779 353

W publikacji wykorzystano materiały:

1. Justyna Masłowiec, „Drogowskazy – kapliczki, figury
i krzyże przydrożne gminy, Solec-Zdrój", 2005
2. „Urok i Koloryt Solca-Zdroju", Wdawnictwo aWa, F.H.U Jawczak, 2007
3. „Ścieżki ekologicznej edukacji przyrodniczej i leśnej"
z opracowań Nadleśnictwa Chmielnik, 2005
4. „Szlakiem Zielonego Listka" – przewodnik wydany przez Szkołę Podstawową
w Solcu-Zdroju, opracowanie Wydawnictwo Studio Full Scan, Kielce 2006 r.
5. Królewski Szlak: dane zaczerpnięte z opracowań Stowarzyszenia „G5"
6. Wiadomości zebrane od sołtysów z terenu gminy Solec-Zdrój
7. www.solec-zdroj.pl
8. www.stopnica.pl

Publikacja wydana staraniem Gminy Solec-Zdrój
Urząd Gminy w Solcu-Zdroju
ul. 1 Maja 10, 28-131 Solec-Zdrój
tel. 41 377 60 39
www.solec-zdroj.pl

Publikacja opracowana staraniem Gminy Solec-Zdrój współfinansowana ze środków
Unii Europejskiej w ramach Osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Europa inwestująca w obszary wiejskie

Spis treści

Szlakiem „Zielonego Listka" 4
Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków (1) 20
Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków (2) 36
Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków (3) 42
Trasa „Bocianich Gniazd" 52
Trasa Zabytków 66
Trasa Edukacji Przyrodniczej i Leśnej 76

O PRZEWODNIKU

Przewodnik, który Państwo trzymacie w rękach, to propozycja wycieczek zarówno dla turystów rowerowych, pieszych, jak również zmotoryzowanych, którzy pragną poznać najciekawsze miejsca w okolicach słynącego z uzdrowiskowej historii Solca-Zdroju.

Przedstawione trasy różnią się od siebie charakterem znajdujących się na nich atrakcji. Wśród nich wyróżnić można trasy o charakterze przyrodniczym: Szlakiem „Zielonego Listka", Trasa „Bocianich Gniazd", Trasa Edukacji Przyrodniczej i Leśnej. Kolejne trzy trasy Kapliczek, Krzyży i Świątków prowadzą do unikatowych, oryginalnych figur, różnorakich w budowie i wieku kapliczek oraz zabytkowych krzyży. Natomiast propozycja wycieczki Trasą Zabytków jest skierowana dla tych, którzy chcą poznać najciekawsze obiekty architektury gminy Solec-Zdrój.

Opisane trasy nie są oznakowane w terenie, wyjątek stanowi Trasa „Szlakiem Zielonego Listka", która w znacznej części pokrywa się z wytyczonym w terenie szlakiem o tej samej nazwie oraz Trasa Edukacji Przyrodniczej i Leśnej, na której zostały umieszczone tablice informacyjne o wybranych miejscach na trasie.

Trasy na niektórych odcinkach pokrywają się lub krzyżują. Orientację w terenie ułatwią umieszczone przy opisie każdej trasy mapy turystyczne z naniesionym przebiegiem trasy oraz atrakcjami spotykanymi podczas wycieczki.

Podany orientacyjny czas przejazdu rowerem oraz przejścia tras jest obliczony przy założeniu, że przeciętnie turysta pieszy w 1 godzinę pokonuje dystans o długości 4 kilometrów, natomiast turysta rowerowy taki sam odcinek pokonuje spokojnym tempem jazdy w 30 minut. Przewidziany na wycieczkę czas należy więc w razie potrzeby dostosować do własnych możliwości i upodobań.

Aby ułatwić zaplanowanie wycieczki, trasa została opisana z podziałem na krótkie odcinki liczące kilka kilometrów długości, mające zazwyczaj swój początek i koniec w miejscach wartych zwiedzenia.

1 SZLAKIEM „ZIELONEGO LISTKA”

Długość: 34 km **Rowerem**: 4–5 godz. | **Pieszo**: 9–10 godz.
Przebieg trasy: Solec-Zdrój (0,0) – Zborów (2,3) – Żuków (4,3 km) – Strażnik (6,1) – Chinków (9,5) – Zagórzany (11,5) – Ostrowce (13,1) – Kawęczyn (15,1) – Brzostków (17,1) – Błotnowola (20,7) – Ludwinów (24,0) – Nowa Wieś, Świniary (27,1) – Włosnowice (30,1) – Solec-Zdrój (34,0 km)

Park w Zborowie | fot. AM

Niniejsza trasa na odcinku Świniary – Włosnowice – Solec-Zdrój – Żuków, pokrywa się z wytyczonym w terenie Szlakiem „Zielonego Listka”, który został oznakowany za pomocą tablic, na których widnieje logo szlaku – zielony listek. Dodatkowo w celu uatrakcyjnienia trasy proponujemy przedłużenie wycieczki o zwiedzenie następujących miejscowości: Chinków, Zagórzany, Ostrowce, Kawęczyn, Brzostków, Błotnowola i Ludwinów. Jest to propozycja wycieczki zarówno dla turystów pieszych (1–2-dniowej), jak i rowerowych (1-dniowej). Ze względu na to, że trasa w całości przebiega drogami asfaltowymi, jest to również propozycja wycieczki dla turystów zmotoryzowanych.

Łazienki, Solec-Zdrój

Szlak „Zielonego Listka" charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi. Przebiega częściowo przez teren Szanieckiego Parku Krajobrazowego i obejmuje „Użytek Ekologiczny" położony na terenie miejscowości Kików. Na trasie naszej wycieczki podziwiać możemy gatunki roślin chronionych, takich jak: miłek wiosenny, zawilec wielokwiatowy, gatunki roślinności kserotermicznej (ciepłolubnej) oraz rzadko występującą roślinność słonolubną. Niezwykłą atrakcją na trasie są spotykane stanowiska zwierząt chronionych, np. bociana czarnego i jastrzębia. Charakterystycznym elementem krajobrazu są kasztanowce. Zabytkowe aleje obsadzone tymi drzewami ciągną się od wsi Magierów aż do bramy prowadzącej na teren zespołu pałacowo-parkowego w Zborowie. Drzewa kasztanowca zobaczymy również na odcinku drogi od Zborowa do Kikowa oraz w samym Solcu-Zdroju przy ulicy 1 Maja, wzdłuż ul. Kościelnej oraz w Parku Zdrojowym. Te bardzo okazałe drzewa osiągają wysokość do 25 m, a ich wiek szacuje się nawet na 200 lat. Na szlaku znajduje się również wiele interesujących zabytków architektury, a liczne krzyże przydrożne, kapliczki i świątki urozmaicają i uatrakcyjnią naszą wycieczkę.

2,3 km **Solec-Zdrój – Zborów** | **Pieszo**: 35 min | **Rowerem**: 15 -20 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków, Trasa Zabytków, Trasa „Bocianich Gniazd" | **Warto zobaczyć**: **Solec-Zdrój**: Park Zdrojowy wraz z Łazienkami, willa „Prus", willa „Irena", Sanatorium „Świt" i „Jasna", Galeria „Plotka", kościół pw. św. Mikołaja; **Zborów**: figura Chrystusa Frasobliwego, drewniany XIX-wieczny krzyż, przydrożna kapliczka, zespół pałacowy.

Trasę rozpoczynamy w miejscowości **Solec-Zdrój**. Historia położonej 9 km od Stopnicy miejscowości **Solec-Zdrój** sięga XV w. W tym czasie istniał tu kościół i parafia. W połowie tego wieku wieś należała do Jana Feliksa Tarnowskiego herbu Leliwa, zaś w 1508 r. wraz ze Zborowem i innymi okolicznymi wioskami – do Andrzeja Zborowskiego. Kościół na górce, położony po zachodniej stronie, wzniosła w 1832 r. dziedziczka Solca, Maria Wielogłowska. W tym czasie wioska liczyła zaledwie 40 domów i około 300 mieszkańców. Rozwój miejscowości związany był z prowadzonymi tutaj w XVIII w. pracami eksploatacyjnymi w celu poszukiwania złóż soli. Soli nie wykryto, niemniej jednak wydobywaną z odwiertów wodę zaczęto stosować do celów leczniczych. Ówczesny właściciel dóbr soleckich, Karol Godefroy przyczynił się do wybudowania w 1837 r. pierwszego zakładu kąpielowego oraz domów dla kuracjuszy, co dało początek uzdrowisku. Dalszy rozwój Solca jako uzdrowiska przypada na początek XX w., kiedy to właścicielami Solca byli bracia Romuald i Włodzimierz Daniewscy. Z ich inicjatywy wybudowano nowe domy, zaś stare zostały odnowione. Odbudowano też zniszczone podczas pożarów Łazienki. Fakt odkrycia i eksploatacji wód charakteryzujących się wyjątkowo dużym stężeniem siarki, ze źródła „Malina" wpłynął na podjecie nowych inwestycji związanych z powstaniem nowoczesnego obiektu o charakterze sanatoryjnym „Malinowego Zdroju". W samej miejscowości warto odwiedzić **Park Zdrojowy**, gdzie znajduje się budynek **Łazienek** oraz dawna zabudowa uzdrowiskowa wzdłuż alei parkowej: **wille „Prus"** oraz **„Irena"**, będące dawnymi willami byłych właścicieli uzdrowiska – Daniewskich i Dzianotów. W krajobrazie miejscowości wyróżniają się również dwa budynki: **Sanatorium „Świt"** i **Sanatorium „Jasna"**. Obiektem sakralnym w Solcu-Zdroju jest **kościół pw. św. Mikołaja**, który został wybudowany w 1937 r., w miejscu istniejącej wcześniej świątyni gotyckiej. Na szczególną uwagę zasługuje ulokowany w ścianie zewnętrznej budowli fragment nagrobka przedstawiający półleżącego rycerza – prawdopodobnie jest to postać Samuela Zborowskiego. We wnętrzu świątyni warto zwrócić uwagę na epitafia dawnych właścicieli Solca oraz znajdujący się w ołtarzu głównym krucyfiks z przełomu XVI i XVII w. Po zwiedzeniu Solca ruszamy w kierunku miejscowości Zborów, ulicą 1 Maja. Po

Park Zdrojowy, Solec-Zdrój | fot. UG

przejechaniu około 900 m, na trasie Solec-Zdrój – Zborów, warto zatrzymać się, aby zobaczyć ulokowaną po lewej stronie **figurę Chrystusa Frasobliwego**. Została ona wykonana w 1885 r. przez kamieniarza S. Pobieskiego. Następnie, po pokonaniu 300-metrowego odcinka, po lewej stronie drogi widzimy **XIX-wieczny drewniany krzyż**. Krzyż ten zwraca uwagę swoją pokaźną wysokością, piękną i wyjątkową snycerską dekoracją oraz umieszczonymi na belce pionowej symbolami Męki Pańskiej. Jadąc dalej w kierunku centrum wsi Zborów, tuż za zakrętem, po prawej stronie drogi, mijamy **kapliczkę słupową**. To wysoki, smukły słup zwieńczony wydatnym profilowanym gzymsem, z którego wyrasta czworoboczna, monolityczna kapliczka z płaskorzeźbionymi ścianami. Na frontowej ścianie przedstawiona jest scena Ukrzyżowania, u stóp krzyża klęcząca Matka Boża i postać św. Jana. Na ścianach bocznych wyrzeźbiono scenę biczowania i prawdopodobnie scenę modlitwy w Ogrójcu.

Chrystus Frasobliwy, Zborów | fot. UG

Zborów → 1 – pierwotnie była to wieś należąca do klasztoru na Łysej Górze. W 1339 r., w zamian za kilka innych wsi, Zborów został przekazany przez Jana – opata klasztornego, Przybkowi – podsędkowi (urzędnikowi sądu książęcego) krakowskiemu. W połowie XV w. wieś nabył ród Jastrzębców. To właśnie od nazwy wsi jedna z gałęzi rodu przybrała nazwisko Zborowskich. Wieś miała wtedy łany kmiece i karczmy, a dziesięcinę oddawała kościołowi w Gorzycach. W Zborowie istniał też folwark rycerski, który (podobnie jak folwark rycerski w Żukowie) oddawał dziesięcinę w wysokości 2 grzywien kościołowi w Solcu. Według rejestru poborowego z 1508 r., Zborowscy, z tej wsi i okolicznych, płacili 9 grzywien podatku. W 1579 r., kiedy to wieś była własnością Andrzeja Zborowskiego, było tu 14 kmieci na 2,5 łana, 1 zagrodnik i 2 komorników. W 1827 r. wieś liczyła 55 domów i 368 mieszkańców. Opis Polski z 1888 r. mówi o wsi i folwarku. Dobra Zborów obejmowały wtedy Zborów, Magierów i Strażnik. Wieś należała do parafii Solec.

Posiadała szkołę początkową, młyn wodny, a od 1864 r. również urząd gminy. W końcu XIX w. gmina Zborów przynależała do sądu w Wójczy. W 1881 r. wieś Zborów liczyła 78 gospodarzy na 549 morgach ziemi. Cała gmina obejmowała obszar 8874 morgów i liczyła 3216 mieszkańców, w tym 114 Żydów. Aktualnie Zborów liczy 682 mieszkańców, a ogólna powierzchnia wsi to 835 ha. Cała wieś jest zwodociągowana i zgazyfikowana, częściowo skanalizowana. Wprawdzie od 1969 r. siedzibą Gromadzkiej Rady Narodowej stał się Solec, ale i tak Zborów pozostaje drugą co do wielkości wsią w gminie. W Zborowie znajduje się jeden z czterech zabytków architektury i budownictwa na terenie gminy Solec-Zdrój wpisanych do rejestru zabytków. Mowa o **zespole pałacowym** obejmującym: pałac z XVI w. wraz z ogrodzeniem z XIX w., gorzelnię z XVIII w., spichlerz z XVIII w. i XIX-wieczny park. Przez Zborów przebiega szlak Królewski (oznakowany drewnianymi tablicami), Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków, szlaki turystyki pieszej: „Uzdrowiskowy", oznaczony kolorem czerwonym, prowadzący z Buska-Zdroju do Solca-Zdroju (o całkowitej długości 27 km) i szlak

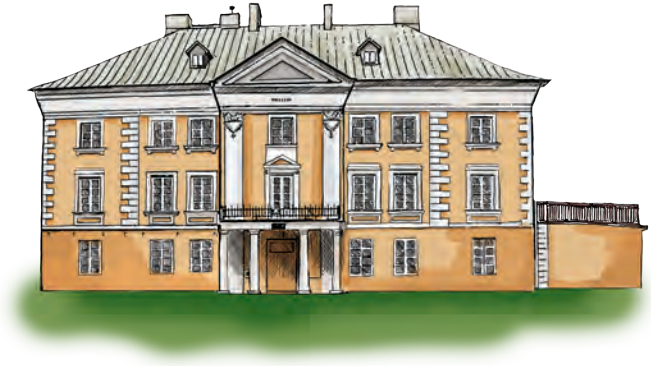
Pałac w Zborowie

zielony, prowadzący z Wiślicy do Grochowisk (długość całkowita: 90,5 km). W Zborowie znajduje się pięć kapliczek: cztery figury Jezusa oraz drewniany krzyż przydrożny. Zborów przewidywany był zawsze w planach gminnych jako teren przeznaczony na działalność produkcyjno-usługową, której nie można prowadzić w Solcu ze względu na strefę uzdrowiskową. W Zborowie znajduje się też największe w gminie ujęcie wody pitnej (Groczków). Jest tu szkoła podstawo-

wa, remiza strażacka, wytwórnia wód pitnych. Położenie Zborowa, jego potencjał gospodarczy i historyczny sprawiają, że miejscowość ta ma duże perspektywy rozwoju i szansę na lokalizację nowych przedsięwzięć, które znacząco poprawią kondycję ekonomiczną mieszkańców. W Zborowie obiektem wartym zwiedzenia jest zespół pałacowo-parkowy. Opis patrz: Trasa Zabytków, str. 68.

2 km **Zborów– Żuków** | **Pieszo**: 30 min | **Rowerem**: 15 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków | **Warto zobaczyć**: **Żuków**: XIX-wieczny krzyż, figura Jezusa Frasobliwego, figura Chrystusa Nazareńskiego.

Krzyż drewniany, Zborów | fot. UG

Z głównej drogi w Zborowie skręcamy w lewo, w drogę prowadzącą do wsi Żuków. Pokonując około półkilometrowy odcinek mijamy po lewej stronie **XIX-wieczny krzyż**, który przypomina swoim wyglądem widziany wcześniej krzyż na trasie Solec-Zdrój – Zborów. Podobieństwo to pozwala przypuszczać, że zostały one wykonane w tym samym okresie i są dziełem jednego rzeźbiarza. Powstanie mierzących około czterech metrów krzyży miejscowa tradycja wiąże z tragicznymi wydarzeniami powstania styczniowego lub z I wojną światową. Jadąc dalej w kierunku wsi Żuków około 1,0 km, tuż przed wsią widzimy kamienną **figurę Jezusa Frasobliwego**. To ponad dwumetrowa kolumna posiadająca piękny, koryncki kapitel. Na całej kolumnie żłobione są motywy pojedynczego kwiatu. Z tyłu, pod kapitelem w ozdobnej ramce wyryta jest inskrypcja fundacyjna: „Na chwałę Boga wystawił Woyciech May z małżonką swą RP 1688". Dalej jedziemy prosto i docieramy do wsi Żuków, gdzie w środku wsi, po prawej stronie drogi znajduje się **figura Chrystusa Nazareńskiego**. W okolicach wsi Żuków spotkamy wyróżniające się w ponidziańskim krajobrazie wierzby.

Żuków → 2 – nazwa wsi pochodzi od staropolskiego imienia Żuk.

Według Długosza w połowie XV w. dziedzicem wsi był Jan z Rytwian – wojewoda krakowski. Wieś posiadała łany kmiece, karczmę i zagrodników. Dziesięcinę – 4 grzywny oddawano kościołowi w Opatowcu. Istniał tu też folwark rycerski, z którego dziesięcinę oddawano kościołowi w Solcu. W 1579 r. Żuków był własnością Andrzeja Zborowskiego – było tu 10 kmieci na 2,5 łana. W 1827 r. wieś liczyła 22 domy i 147 mieszkańców. W 1888 r. wieś należała do gminy Zborów, parafii Solec. Aktualnie Żuków liczy 180 mieszkańców, ogólna powierzchnia wsi to 287 ha. Wieś jest zwodociągowana i zgazyfikowana, funkcjonuje świetlica wiejska. Żuków to tradycyjne tereny upraw truskawki i warzyw: ogórków i pomidorów. Żuków znajduje się na Trasie Kapliczek, Krzyży i Świątków: znajdują się tu dwie figury Jezusa Frasobliwego: XVII-wieczna oraz druga współczesna.

Chrystus Frasobliwy, Żuków | fot. UG

1,8 km **Żuków – Strażnik** | **Pieszo**: 30 min | **Rowerem**: 15 min | **Inne trasy**: Trasa Edukacji Przyrodniczej i Leśnej .

Dojeżdżamy do końca wsi Żuków i przed lasem skręcamy w lewo, drogą prowadzącą do wsi Strażnik. Po obu stronach drogi rozpościerają się pola uprawne. Pokonujemy odcinek o długości 1,8 km, docieramy do drogi Solec – Piasek i skręcamy ponownie w lewo, i po pokonaniu około 900 m docieramy do wsi Strażnik.

Strażnik → 3 – po raz pierwszy wieś wspomniana w 1791 r. Nazwa pochodzi od słowa straż (pilnować). W końcu XIX w. był to folwark należący do dóbr Zborów. Na początku XIX w. Strażnik liczył 28 mieszkańców. Aktualnie Strażnik liczy 118 mieszkańców, a ogólna powierzchnia wsi wynosi 413 ha. Cała wieś jest zwodociągowana,

a część wsi zgazyfikowana. Ze względu na położenie przy zalewie rekreacyjnym oraz bliskim sąsiedztwie Solca-Zdroju wieś ma szansę stać się typową wsią letniskową.

3,4 km **Strażnik –Chinków** | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków, Trasa „Bocianich Gniazd", Trasa Edukacji Przyrodniczej i Leśnej | **Warto zobaczyć**: **Chinków**: Głaz narzutowy – pomnik przyrody nieożywionej.

Ze wsi Strażnik kierujemy się drogą prowadzącą do Solca-Zdroju i po pokonaniu około 850 m skręcamy w prawo, w drogę prowadzącą do wsi **Chinków**. To niewielka wieś, charakteryzująca się luźną zabudową skoncentrowaną wzdłuż drogi. Przy drodze, od strony południowej, znajduje się głaz narzutowy, uznany za pomnik przyrody nieożywionej.

św. Rozalia, Zagórzany | fot. UG

Wieś ***Chinków*** → **4** wspomniana w księgach sądowych krakowskich jako „de HYNCOUCZ w 1381 r., następnie pod nazwami Hinków, Hynkow, Hynkoff (XV i XVI w.). Nazwa pochodzi od zniekształconego imienia Henryk. Wieś od początku należała do parafii Ostrowce. W końcu XVI w. należała do Janusza Krzelczyckiego. Miał on dwóch kmieci na 1 łanie ziemi, dwóch zagrodników i dwóch chałupników. W 1827 r. mieszkało w Chinkowie 48 mieszkańców w 8 chatach. W 1881 r. była tu wieś włościańska oraz folwark należący do dóbr Zborów. Obecnie Chinków liczy 83 mieszkańców, ogólna powierzchnia wsi to 167,5 ha, w całości jest zwodociągowana.

2 km **Chinków – Zagórzany** | **Pieszo**: 30 min | **Rowerem**: 15 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków, Trasa „Bocianich Gniazd", Trasa Edukacji Przyrodniczej i Leśnej |

Kult św. Rozalii – Według legendy, św. Rozalia, pustelnica, żyła w XII w. na Sycylii, pochodziła z książęcego rodu. W ucieczce przed zaaranżowanym przez jej rodziców małżeństwem ukryła się w jednej z grot w pobliżu Palermo, prowadząc życie pustelnicze. Odwiedzana przez okolicznych mieszkańców, przeniosła się do miejsca trudniej dostępnego – do groty na zboczu góry Peregriono, gdzie zmarła w 1165 r., a jej ciało zostało odnalezione w dniu 4 września. Na Sycylii jej postać była czczona już w XIII w. W 1624 r. podczas zarazy w Palermo postać świętej ukazała się pobożnej kobiecie, której opisała miejsce, gdzie należy szukać jej relikwii. Szczątki św. Rozalii zostały odnalezione w grocie w tym samym roku i przeniesione do pałacu Giannettino Dorii w Palermo. W lutym 1625 r. ciało Świętej wystawiono ku publicznej czci i w niedługim czasie zaraza opuściła miasto. Od tego momentu św. Rozalia uznawana jest za patronkę chroniącą od zarazy. Przedstawiana jest jako pustelnica, z wieńcem róż na głowie i trupią czaszką. Kult świętej w Polsce był bardzo żywy, gdyż kraj nasz często nękały zarazy.

Warto zobaczyć: **Zagórzany**: figura św. Rozalii, figura Matki Bożej Rodzicielki.

Na początku wsi Chinków skręcamy w lewo, następnie jedziemy prosto i za około 900 m dojeżdżamy do drogi Solec-Zdrój – Zagórzany, po czym skręcamy w prawo – drogą do Zagórzan i jedziemy dalej prosto około 1 km. Przy głównej drodze, na początku wsi Zagórzany znajduje się **figura św. Rozalii,** przepiękna, stojąca w otoczeniu bujnej zieleni. Z kamiennej podstawy wyrasta wysoka na około 4 m kolumna z kapitelem korynckim. Kolumnę na całej wysokości spiralnie owija wstęga ozdobnie żłobiona meandrującymi łodygami z uproszczonymi kwiatami lilii i liśćmi akantu. Figura przedstawia św. Rozalię ze złożonymi do modlitwy rękami, w długiej pofałdowanej sukni i spływającym z ramion płaszczu. Na osadzonej na masywnym karku głowie święta ma wianek z róż. Obok lewej stopy widoczna jest czaszka. Figura z około XVII w. stała pierwotnie na znajdującym się za wsią cmentarzu cholerycznym, gdy cmentarz zarósł i popadł w zapomnienie przeniesiono ją bliżej drogi. Kontynuując wycieczkę skręcamy na początku wsi w lewo i po pokonaniu około 250 m po lewej stronie mijamy **figurę Matki Bożej Rodzicielki**. Figura znajduje się na terenie dawnego dworu z około XVII/XVIII w. Dalej jedzie-

my prosto i po przejechaniu 300 m dojeżdżamy do **gospodarstwa agroturystycznego „U Cypisa”**. Po krótkim odpoczynku powracamy do drogi głównej, a następnie skręcamy w lewo, po czym jedziemy prosto drogą przez wieś.

Gospodarstwo agroturystyczne „U Cypisa” znajduje się w części nieistniejącego majątku rodziny Rymaszewskich, którzy zginęli podczas II wojny światowej. Po wojnie, w 1954 r., właścicielka została eksmitowana, a zabudowania dworskie zostały spalone. Właścicielami gospodarstwa są Renata i Zdzisław Szczepanek. W przebudowanych budynkach gospodarskich znajduje się stadnina koni małopolskich. Konie te służą do jazdy wierzchem, jak i zaprzęgami. Odnoszą duże sukcesy na wystawach regionalnych i krajowych. Gospodarstwo oferuje noclegi z wyżywieniem, z uwagi na bliskość lasu zbieranie grzybów oraz kuligi i ogniska.

Zagórzany ➔ 5 – nazwa pochodzi od formy osadniczej opisującej sposób zamieszkania za górą. Wieś była wymieniona w dokumencie z 1232 r. opisującym wsie oddające dziesięcinę klasztorowi w Sulejowie z polecenia Fullona – arcybiskupa gnieźnieńskiego. W 1579 r. właścicielką wsi była pani Gnojeńska. Miała ona 6 kmieci na 3 łanach ziemi, zagrodnika i ośmiu chałupników. W 1827 r. było tu 18 domów i 78 mieszkańców. W 1881 r. była tu wieś i folwark należący do gminy Zborów, parafii Ostrowce. Aktualne Zagórzany liczą 75 mieszkańców.

1,6 km **Zagórzany – Ostrowce** | **Pieszo**: 25 min | **Rowerem**: 10 min | **Inne trasy**: Trasa Zabytków | **Warto zobaczyć**: **Zagórzany**: kamienny krzyż; **Ostrowce**: kościół pw. św. Jana Chrzciciela, pomnik rycerza Jana Nasian de Ostrowce.

Jedziemy dalej drogą główną prowadzącą z Zagórzan do wsi Ostrowce. Wyjeżdżając ze wsi Zagórzany, po lewej stronie mijamy **kamienny krzyż**. Historia ulokowanej wzdłuż ruchliwej drogi krajowej nr 79 Sandomierz – Kraków wsi ***Ostrowce*** ➔ 6 sięga okresu średniowiecza. Jak podaje Jan Długosz mieszkał tu żyjący na przełomie XIV i XV w. zaufany wojak króla Władysława Jagiełły – Jan Nasian de Ostrowce herbu Topór. Rycerz ten wsławił się zdobyciem chorągwi krzyżackiej w bitwie pod Koronowem 10 października 1410 r. Upamiętniając jego postać, w 2009 r. wystawiono pomnik. Najcenniejszym obiektem we wsi Ostrowce jest **kościół pw. św. Jana Chrzciciela**, położony po prawej stronie u wylotu drogi z Zagórzan. We wnętrzu świątyni warto zwrócić szczególną uwagę na renesansowy obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVI w., późnorenesansową tablicę dotycząca odbudowy kościoła z 1600 r., klasycystyczną chrzcielnicę oraz neogotyckie rzeźby.

2 km **Ostrowce – Kawęczyn** | **Pieszo**: 30 min | **Rowerem**: 15 min

Pokonując 450 metrowy odcinek biegnący ruchliwą drogą krajową nr 79 należy zachować szczególną ostrożność. Następnie skręcamy w prawo w drogę prowadzącą do ➔ 7 **Kawęczyna** – niewielkiej wsi należącej administracyjnie do Gminy Nowy Korczyn.

2,1 km **Kawęczyn –Brzostków** | **Pieszo**: 15 min | **Rowerem**: 30 min

Przejeżdżamy przez wieś Kawęczyn, kierując się prosto do drogi „Nadwiślanki”, a następnie na skrzyżowaniu dróg skręcamy w lewo drogą prowadząca do wsi Brzostków.

Brzostków ➔ 8 to położona nad Wisłą wieś licząca obecnie około 180 gospodarstw. We wsi znajduje się kościół parafialny, cmentarz, szkoła podstawowa, ośrodek zdrowia i apteka, Ochotnicza Straż Pożarna. Znajdują się tu również dwa małe naturalne stawy.

3,6 km **Brzostków – Błotnowola** | **Pieszo**: 55 min | **Rowerem**: 25–30 min | **Inne szlaki**: poza szlakami

Ze wsi Brzostków skręcamy w lewo, drogą do wsi **Błotnowola** ➔ 9 , gdzie docieramy po pokonaniu odcinka o długości 3,6 km.

3,3 km **Błotnowola – Ludwinów** | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min | **Inne szlaki**: poza szlakami

Jako ciekawostkę warto wspomnieć, że z tej położonej nad Wisłą wsi pochodzi Marszałek Województwa Świętokrzyskiego – Adam Jarubas. Na skrzyżowaniu dróg w Błotnowoli, po przejecha-

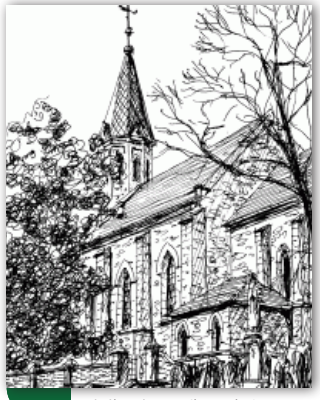

Kościół pw. św. Jana Chrzciciela, Ostrowce

Chrystus, Ludwinów | fot. AM

niu około 650 m skręcamy w lewo drogą do miejscowości Ludwinów.

Ludwinów → **10** – po raz pierwszy wieś wymieniana jest w 1791 r. Nazwa pochodzi od żeńskiego imienia Ludwina. W XIX w. wieś należała do gminy Pawłów i do parafii Świniary. Była to wieś włościańska i folwark. W końcu XIX w. (stan na 1888 r.) miała 19 gospodarzy na 153 morgach ziemi. Aktualnie Ludwinów to wieś typowo rolnicza o powierzchni 143 ha, licząca 74 mieszkańców, 17 posesji, w tym 15 gospodarstw rolnych. Wieś jest zwodociągowana. Ludwinów leży nad rzeką Strumień, bezpośrednim dopływie Wisły, rzeki oddalonej od Ludwinowa zaledwie o 3 km. Od 1997 r., kiedy to miała miejsce powódź i przerwanie wałów wiślanych w sąsiednich gminach, mieszkańcy co roku w okresie wiosennych roztopów z niepokojem patrzą na poziom wody w pobliskich rzekach, szykują wodery i łódki.

3,1 km **Ludwinów – Nowa Wieś – Świniary** | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min | **Inne szlaki**: Trasa Zabytków, Trasa „Bocianich Gniazd" | **Warto zobaczyć**: **Świniary**: kościół pw. św. Stanisława, figura św. Floriana, figura Matki Bożej Różańcowej z Dzieciątkiem. Około 600 m za wsią Ludwinów skręcamy w prawo, na drogę prowadzącą do Nowej Wsi – Świniar, a następnie prosto przez wieś, po czym na rozwidleniu dróg skręcamy w lewo. Docieramy do wsi **Świniary** w pobliżu kościoła pw. św. Stanisława – opis patrz: Trasa Zabytków, str. 70. Przy kościele znajduje się **figura Świętego Floriana** oraz **figura Matki Bożej Różańcowej z Dzieciątkiem**. Powstała ona w 1694 r. na pamiątkę ustanowienia modlitwy różańcowej. Na wysokim postumencie opatrzonym napisami w języku łacińskim znajduje się grupa rzeźb. Centralnie umieszczona postać Marii znajduje się na podstawie dekorowanej motywami roślinnymi. Maria na lewej ręce trzyma Dzieciątko Jezus ukazane z profilu, zaś prawą rękę kieruje ku klęczącemu u jej stóp Dominikowi. Zakonnik ubrany jest w habit, lewą rękę wyciąga ku górze. Z drugiej strony Marii znajduje się rzeźba św. Katarzyny ze Sieny. Powstanie barokowej rzeźby jest zapewne związane z akcją kontrreformacyjną, gdyż kościół w Świniarach był przez pewien czas protestanckim zborem.

Świniary → **11** – nazwa wsi wywodzi się z czasów piastowskich i nawiązuje do wykonywanego zawodu przez jej mieszkańców, którzy trudnili się hodowlą świń dostarczanych na dwór książęcy. Pierwsza wzmianka o Świniarach z 1214 r. mówi o wsi Suinarowo, kolejna z 1326 r. wymienia z imienia plebana tamtejszej parafii – ks. Mikołaja. Ale parafia mogła tu istnieć już w XIII w. Wieś opisuje Jan Długosz w swoich kronikach. W 1440 r. znajdował się tu kościół drewniany, dziedzicem był Zakrzewski herbu Jelita, a plebanem ks. Maciej z Błogiego. Było tu wtedy 12 łanów kmiecych, zagrodnicy i karczma. Istniał też folwark rycerski, który oddawał dziesięcinę miejscowemu kościołowi. W 1508 r. wieś należała do Pana Parchockiego, a w połowie XVI w. do dziedzica Jana Polanowskiego, który zamienił miejscowy kościół na zbór protestancki. W 1579 r. wieś miała trzech właścicieli: Pawła Biechowskiego, Stanisława Dembińskiego i Sebastiana Sadło. Nowy kościół katolicki na miejscu zboru zbudowano w 1610 r., ale został on zniszczony podczas najazdu wojsk siedmiogrodzkich w 1657 r. Kolejny kościół zbudował w 1668 r. ks. Stanisław Brzeszkowski. Ten kościół, wprawdzie rozbudowywany i remontowany, przetrwał do dziś. Równocześnie z kościołem postawiono też dzwonnicę. W 1728 r. wybudowano plebanię i szpital, ale uległy one zniszczeniu podczas pożaru, który wybuchł od uderzenia pioruna. Na początku XIX w. właścicielem wsi był Stanisław hrabia Wodzicki,

MB Różańcowa z Dzięciątkiem, Świniary | fot. AM

Żeliwny krzyż, Włosnowice | fot. AM

a po 1843 r. jego syn – Franciszek. Stanisław był wojewodą Królestwa Polskiego i prezesem senatu Rzeczypospolitej Krakowskiej (1815–1831), a jego syn oficerem Wojska Polskiego i kawalerem orderu Virtuti Militari. W 1827 r. było tu 38 domów i 306 mieszkańców. W 1881 r. odnotowano, iż Świniary to wieś i folwark przy drodze z Korczyna do Pacanowa. We wsi był kościół i szkoła początkowa. Obecną plebanię w 1922 r. wybudował ksiądz Paweł Wołoszyn za kwotę 8 milionów marek. Aktualnie Świniary liczą 351 mieszkańców, 88 posesji, w tym 76 gospodarstw rolnych. Ogólna powierzchnia wsi to 661 ha. Cała wieś jest zwodociągowana. Funkcjonuje tu prowadzony przez Caritas Diecezji Kieleckiej Środowiskowy Dom Samopomocy utworzony na bazie dawnej Szkoły Podstawowej. Prężnie rozwija się też, za sprawą Przedsiębiorstwa Vitalpol, skup produktów rolnych. Atrakcyjne usytuowanie miejscowości, tuż przy trasie Kraków – Sandomierz, pozwala mieć nadzieję na lokalizację tu nowych przedsięwzięć, które pobudzą rozwój tej typowo rolniczej wsi.

3 km **Świniary – Włosnowice** | **Pieszo**: 45 min | **Rowerem**: 25 min **Inne szlaki**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków.

Drogą obok kościoła jedziemy prosto i dojeżdżamy do drogi krajowej nr 79, przekraczamy ją i kierujemy się drogą w kierunku Włosnowic. Tuż przed pierwszymi zabudowaniami wsi Włosnowice, po prawej stronie mijamy **kamienny krzyż**, następnie kilkaset metrów dalej mijamy **żeliwny krzyż** na kamiennym postumencie. Jadąc dalej widzimy **figurę Matki Boskiej z Dzieciątkiem**. Kolumna, na której stoi figura, jest masywna, zwęża się nieco ku górze. Wizerunek, mimo że zniszczony przez erozję, jest bardzo wzruszający i piękny. Postać Marii jest krępa, stoi prawą nogą wysuniętą nieco do przodu. Długa szata, w którą jest ubrana, ozdobnie fałduje na jej lewym boku. Na lewej ręce trzyma Chrystusa. Madonna ma odkrytą głowę i falowane, długi włosy. Dzieciątko Jezus przytula się do Matki, a prawą dłonią dotyka jej twarzy gestem znanym wszystkim matkom. Według tradycji autorem najstarszego wyobrażenia Matki Boskiej z Dzieciątkiem jest św. Łukasz Ewangelista.

Nazwa wsi ***Włosnowice*** → **12** pochodzi prawdopodobnie od zniekształconej nazwy ludzi, którzy we Włosnowicach mieszkali i mieli bliżej nieokreślone związki z Włochami. Po raz pierwszy nazwa wsi pojawia się w 1413 r. (Włosinowice). Wieś wspomniana jest przez kroniki Długosza. Według niego w połowie XV w. wieś miała 4 łany ziemi uprawnej, karczmę, a dziesięcinę dawano kościołowi w Świniarach. Był tu też folwark rycerski, który dziesięcinę w wysokości 2 grzywien dawał kościołowi w Solcu. W 1579 r. wieś była własnością Andrzeja Zborowskiego. Miał on 9 kmieci na 1,5 łanie, jednego zagrodnika i dwóch komorników. W 1827 r. stało tu 28 domów i mieszkało 172 mieszkańców. W 1888 r. była to wieś włościańska i folwark szlachecki. Wieś miała trzydziestu samodzielnych gospodarzy na 415 morgach ziemi. Obecnie Włosnowice liczą 231 mieszkańców, 55 posesji, w tym 52 gospodarstwa rolne. Ogólna powierzchnia wsi to 431 ha. Wieś jest zwodociągowana, zgazyfikowana. Włosnowice, jak mało która wieś, bogate są w kapliczki i świątki przydrożne. Tędy przebiega Trasa Kapliczek prowadząca z Solca-Zdroju przez Wełnin – Świniary – Piestrzec – Zborów – Włosnowice z powrotem do Solca-Zdroju. We Włosnowicach można zobaczyć XVIII-wieczną figurę Matki Boskiej z Dzieciątkiem Jezus, drugą o podobnej tematyce, ale już współczesną oraz cztery krzyże przydrożne. Włosnowice pretendują do miana wsi agroturystycznej, czemu sprzyja czyste środowisko, sąsiedztwo uzdrowiska, połączenia komunikacyjne, położenie blisko trasy Sandomierz – Kraków. Przez wieś przebiega pieszy zielony szlak turystyczny z Wiślicy do Grochowisk oraz Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków oraz zielarska.

2 km **Włosnowice – Solec-Zdrój** | **Pieszo**: 40 min | **Rowerem**: 20 min | **Warto zobaczyć**: **Solec-Zdrój**: opis patrz: str. 6.

Kontynuując wycieczkę, przed skrzyżowaniem dróg we Włosnowicach, skręcamy w lewo i dalej jedziemy drogą prowadzącą do Solca-Zdroju.

TRASA 2

KAPLICZEK, KRZYŻY I ŚWIĄTKÓW (1)

Długość: 31,8 km **Rowerem**: ok. 4 godz. | **Pieszo**: ok. 8 godz.
Przebieg trasy: Solec-Zdrój (0,0) – Zborów (2,3) – Żuków (4,3) – Piasek Mały (7,5) – Kików (11,4) – Sułkowice (14,7) – Kików (19,2) – Zagaje Kikowskie (21,3) – Szklanów (24,5) – Magierów (26,5) – Zborów (29,5) – Solec-Zdrój (31,8)

Chrystus Frasobliwy, Kosinów | fot. UG

Odwiedzającym okolice Solca-Zdroju z pewnością nie umknie uwadze ilość i różnorodność występujących w tych okolicach niezwykle malowniczych kapliczek i krzyży przydrożnych. Wśród nich dominują te wykonane z kamienia, tzw. „pińczowskiego", co wiąże się z jego dostępnością: kamień ten wydobywany był m.in. w Piestrzcu, Sułkowicach, czy Kikowie. Na terenie gminy Solec-Zdrój zliczono około 100 kapliczek, krzyży i figur. Większość z nich pochodzi z XIX i XX w., niemniej jednak spotkamy również obiekty pochodzące z XVII w. Najciekawszymi zabytkami najstarszej grupy są: figura św. Rozalii

w Zagórzanach, kapliczki pasyjne w Zborowie, Sułkowicach i Kikowie, kolumny z figurą Chrystusa Frasobliwego w Piestrzcu i Kikowie. Wyjątkowej urody, bogato dekorowane o interesującym programie ikonograficznym są także kapliczki z Piasku Małego oraz Kikowa. Wśród najstarszych obiektów wyróżniają się zagadkowe kapliczki zwane „szwedzkimi" wystawione w Piestrzcu i Piasku Małym. Ciekawą, chociaż nieliczną grupę stanowią usytuowane w Zborowie krzyże drewniane z XIX w. Krzyże cechują się dużą wysokością, piękną snycerską dekoracją oraz symbolami Męki Pańskiej wyrzeźbionymi na belce pionowej. Oprócz licznych, różnorodnych formalnie rzeźb kamiennych charakterystycznych dla tego terenu, licznie reprezentowane są krzyże metalowe osadzone w kamiennych postumentach. Bogata symbolika krzyża odzwierciedla się w jego plastycznych wyobrażeniach. Przedstawienie krzyża w gminie Solec-Zdrój występuje bardzo często, albo jako samodzielne obiekty, albo elementy kapliczek pasyjnych.

2,3 km **Solec-Zdrój – Zborów** | **Pieszo**: 35 min | **Rowerem**: 20 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka", Trasa Zabytków, Trasa "Bocianich Gniazd" | **Warto zobaczyć**: | **Solec-Zdrój**: Park Zdrojowy wraz z Łazienkami, willa „Prus", willa „Irena", Sanatorium „Świt" i „Jasna", kościół pw. św. Mikołaja. Opis patrz: Szlak „Zielonego Listka", str. 6.

Trasę wycieczki rozpoczynamy w miejscowości **Solec-Zdrój** skąd kierujemy się drogą prowadzącą do wsi Zborów. Już na tym krótkim odcinku trasy spotykamy pierwsze obiekty warte naszej uwagi. Pierwszą z nich jest **figura Chrystusa Frasobliwego → 1** (figura znajduje się za około 900 m po lewej stronie drogi, w sadzie pod kasztanowcem). Została ona wykonana w 1885 r. przez kamieniarza S. Pobieskiego. Kolumna z figurą ozdobiona jest główką putta z dekoracyjnymi, postrzępionymi skrzydłami. Siedząca na zgeometryzowanym postumencie dość krępa postać Chrystusa, ubrana w perizonium związane dekoracyjnie na prawym boku. Jego twarz o ostrych rysach, okolona jest brodą. Korona cierniowa znajdująca się na głowie Chrystusa przypomina niskie nakrycie głowy. Rzeźbie brak ekspresji pasyjnej wyrażonej w napięciu ciała, co zaciera sens wizerunku. Warto zwrócić uwagę na układ nóg. Z figurą wiąże się opowieść o cudownym uzdrowieniu dziecka w wyniku modlitwy przed wizerunkiem. **Krzyż drewniany z XIX w. → 2** (usytuowany jest za około 1,2 km po lewej stronie drogi głównej z Solca-Zdroju do Zborowa). Krzyż jest bardzo wysoki: mierzy około 4 metrów. Belki ozdobione są trójlistnym zwieńczeniem. Front, boki krzyża oraz wewnętrzna część belki poziomej pokryte są snycerską dekoracją w formie stylizowanych motywów roślinnych i geometrycznych. Postać Ukrzyżowanego przedstawiona jest w sposób typowy. Zwracają uwagę zaznaczone szczegóły anatomiczne: łuk żeber, napięte mięśnie rąk, ugięte nogi. Na głowie Ukrzyżowanego widoczna jest misterna plecionka korony cierniowej. Twarz Chrystusa okolona jest brodą i podobnie jak cała figura jest bardzo sprawnie i szczegółowo opracowana. Około 600 metrów dalej, po lewej stronie drogi mijamy **kamienny krzyż → 3** (obok posesji nr 44, na zakręcie drogi). Krzyż umieszczony jest na czworobocznym postumencie. Cechą charakterystyczną obiektu są ryty w powierzchni dwupoziomowego kapitelu. Obiekt powstał prawdopodobnie w XX w. Jadąc dalej (około 200 m) po prawej stronie, tuż za zakrętem widzimy **kapliczkę słupową → 4**. Wysoki, smukły słup zwieńczony jest wydatnym profilowanym gzymsem, z którego wyrasta czworoboczna, monolityczna kapliczka z płaskorzeźbionymi ścianami. Na ścianie frontowej przedstawiona jest scena Ukrzyżowania, u stóp krzyża klęcząca Matka Boża i św. Jan. Na ścianach bocznych wyrzeźbiono scenę biczowania i prawdopodobnie scenę modlitwy w Ogrójcu.

Kamienny krzyż, Zborów | fot. AM

2 km **Zborów – Żuków** | **Pieszo**: 30 min | **Rowerem**: 15 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka" | **Warto zobaczyć**: **Zborów**: zespół pałacowy: opis patrz: Trasa Zabytków, str. 68; **Żuków**: opis patrz: Szlak „Zielonego Listka", str. 10.

Kontynuując naszą wycieczkę, z drogi głównej w Zborowie, skręcamy

w lewo w drogę prowadzącą do Żukowa. Pokonując ten odcinek drogi mijamy XIX-wieczny **drewniany krzyż** ➔ **5** (usytuowany jest za około 0,5 km po lewej stronie drogi na odcinku Zborów – Żuków, tzw. Zwierzyniec w Zborowie). Krzyż ten wykazuje duże podobieństwo do widzianego wcześniej krzyża przy drodze ze Zborowa do Solca-Zdroju, dlatego można przypuszczać, że wykonał je ten sam rzeźbiarz, w tym samym czasie. Dekoracyjność, ale przede wszystkim ideowy sens krzyży podkreślają płaskorzeźbione symbole Męki Pańskiej i Eucharystii. Zestaw ten jest bogaty i obejmuje koguta, gwoździe, młotek, obcęgi, ciernie, kielich, winne grono i dzban. W dolnej części krzyża znajduje się płaskorzeźba przedstawiająca niewielką klęczącą postać w długiej szacie. Powstanie krzyży miejscowa tradycja wiąże z tragicznymi wydarzeniami powstania styczniowego. Za około 600 m mijamy **figurę Matki Bożej Niepokalanej** z 1951 r. ➔ **6** (figura znajduje się na „Zwierzyńcu" po prawej stronie drogi). Jadąc dalej, po pokonaniu około 1-kilometrowego odcinka drogi, po lewej stronie mijamy **figurę Jezusa Frasobliwego**. ➔ **7** Ta kamienna, ponad dwumetrowa kolumna posiada piękny, koryncki kapitel. Na całej kolumnie żłobione są motywy pojedynczego kwiatu. Z tyłu, pod kapitelem w ozdobnej ramce wyryta jest inskrypcja fundacyjna "Na chwałę Boga wystawił Woyciech May z małżonką swą RP 1688". Pierwotna figura Frasobliwego została zniszczona w czasie II wojny światowej. Obecna rzeźba jest dziełem Heleny Krysiak i została wykonana w 1997 r. Pół kilometra dalej, po prawej stronie drogi w środku wsi **Żuków** widzimy **figurę Jezusa Nazareńskiego**. ➔ **8** Powstała ona prawdopodobnie w 1. poł. XX w. Kamienna rzeźba stoi na postumencie. Przedstawia wizerunek Chrystusa w koronie cierniowej, w długiej szacie i płaszczu ze związanymi do przodu rękami.

Jezus Nazareński, Żuków | fot. AM

3,2 km **Żuków – Piasek Mały** | **Pieszo**: 45 min | **Rowerem**: 20 min | **Inne trasy**: Trasa „Bocianich Gniazd"

Ze wsi Żuków jedziemy prosto pokonując około 2,6 kilometra. Dojeżdżamy do drogi Solec-Zdrój – Piasek Mały. Następnie skręcamy w prawo, w kierunku wsi Piasek Mały. Nieco dalej przy wyjeździe drogi z Żukowa, po lewej stronie na niewielkim a wyraźnym wzniesieniu znajduje się **kapliczka „szwedzka"**. ➔ **9** To kamienny, wysoki na ponad 2 metry słup, nakryty namiotowym daszkiem o ściętym szczycie. Słup jest czworoboczny, ale jego środkowa część ma przekrój okrągły. W górnej partii znajduje się prostokątna płycina, pozbawiona jednak śladów płaskorzeźby. W miejscu, w którym stoi kapliczka, według miejscowej tradycji miał się zatrzymać św. Andrzej Bobola zmierzający do kościoła w Dobrowodzie. Dlatego miejsce to nazywane jest „pod Bobolą". Na grobowy charakter kapliczki wskazywać mają wykopywane w jej najbliższej okolicy kości i fragmenty ceramiki. Gęste i rozrośnięte krzewy bzu, rośliny często sadzonej na grobach, mogą potwierdzić związki kapliczki z pochówkami. Następnie jedziemy prosto w kierunku Piasku Małego i dojeżdżamy do początku wsi, gdzie po lewej stronie drogi obok domu nr 73 znajduje się **kapliczka pasyjna**. ➔ **10** Masywna kolumna o kapitelu ozdobionym czterema wolutami i czterema dekoracyjnymi główkami dźwiga kapliczkę o arkadowych ścianach. W zamkniętych nadwieszonym łukiem wnękach widać rzeźby Matki Boskiej z Dzieciątkiem, św. Andrzeja, Chrystusa przed Piłatem oraz scenę Ukrzyżowania z postaciami Marii i św. Jana. Namiotowy dach o wybrzuszonych narożach jest zwieńczony krzyżem. Dach wspierają kariatydy. Kapliczka licząca obecnie około 4 m wysokości, pierwotnie była wyższa. Skomplikowana forma obiektu zdradza, że twórca był rzeźbiarzem o dużych umiejętnościach warsz-

Kapliczka pasyjna, Piasek Mały | fot. UG

MB Niepokalana, Piasek Mały | fot. AM

tatowych. We wsi Piasek Mały, na skrzyżowaniu dróg znajduje się **figura Matki Bożej Niepokalanej**. ➔ **11** Wnękowa kapliczka z rzeźbą Matki Bożej Niepokalanej i kamiennym krucyfiksem została wzniesiona w 1951 r. Na skrzyżowaniu dróg w Piasku Małym skręcamy w lewo, po czym za około 500 m tuż za posesją nr 63 skręcamy w prawo w drogę polną, tzw. „przezgórze". Następnie za około 400 m po lewej stronie drogi znajduje się **figura Chrystusa Frasobliwego**. ➔ **12** Filar dźwigający kamienny posąg Frasobliwego jest czworoboczny, w górnej części ma przekrój okrągły i zdobiony jest ornamentem w formie drobnej plecionki. Pod wieńczącym filar gzymsem widoczna jest data 1884. Istnienie kapliczki i jej umiejscowienie tradycja wiąże z obroną przed zarazą. Figura stojąca na granicy wsi miała nie dopuszczać morowego powietrza do osiedla ludzkiego. Uderzające jest podobieństwo szczegółów dekoracji filaru opisywanej kapliczki i kapliczki „szwedzkiej" znajdującej się w tej samej miejscowości. Wracamy z powrotem do drogi głównej prowadzącej przez wieś, skręcamy w lewo, a następnie jedziemy prosto drogą w kierunku Sułkowic.

Piasek Mały – wieś po raz pierwszy wspomniana w 1440 r., jako „Parva Pyasek" przez Jana Długosza. Nazwa pochodzi od piaszczystej gleby charakterystycznej dla tego terenu. W XV w. wieś należała do Spytka z Melsztyna, a pod koniec tego wieku przeszła na własność Zborowskich. W 1579 r., podobnie jak pobliski Kików, należała do Andrzeja Zborowskiego. Mieszkało tu wtedy 13 kmieci, jeden zagrodnik i jeden komornik. W XIX w. była to wieś włościańska i folwark szlachecki. Należała wtedy do gminy Pęczelice, parafii Solec. Obecnie Piasek Mały liczy 245 mieszkańców, a ogólna powierzchnia wsi to przeszło 721 ha. Cała wieś jest zwodociągowana i zgazyfikowana. Przez Piasek przebiega Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków oraz czerwony szlak pieszy „Uzdrowiskowy", prowadzący z Buska-Zdroju do Solca-Zdroju. Do 1989 r. funkcjonowała tu czteroklasowa szkoła podstawowa. Obecnie, autobusem szkolnym, dzieci dowożone są do szkoły w Solcu-Zdroju. Charakterystyczną cechą krajobrazu Piasku Małego są połacie pól uprawnych poprzecinane sosnowymi zagajnikami. To tradycyjnie tereny grzybobrań. Gleby niskiej bonitacji nie sprzyjają rozwojowi intensywnego rolnictwa. Uprawia się tu głównie zboża, ziemniaki, truskawki, buraki pastewne.

3,9 km **Piasek Mały – Kosinów – Kików** | **Pieszo**: 1 godz. | **Rowerem**: 30 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka" | **Warto zobaczyć**: **Kików**: XIX wieczny dwór, kurhan.

Jadąc ze wsi Piasek Mały drogą prowadzącą do Sułkowic, po pokonaniu odcinka o długości około 1,2 km, przy skrzyżowaniu dróg prowadzących do Sułkowic i Kikowa zobaczymy **metalowy krzyż** ➔ **13** na kamiennym postumencie. Następnie skręcamy w prawo drogą prowadzącą do miejscowości Kików. Pokonując ten odcinek drogi mijamy, po lewej stronie kolejny **metalowy krzyż** ➔ **14** .Jadąc dalej docieramy do **figury Jezusa Frasobliwego** ➔ **15** z około XVII w. (znajduje się nad stawem w otoczeniu wierzb, za około 3,1 km od wsi Piasek Mały, po prawej stronie przy rozwidleniu dróg przysiółek Kosinów). Stanowi ona wyjątkowo interesujący przykład rzeźbiarskiej interpretacji Chrystusa Frasobliwego. Wysoka, kanelowana kolumna dźwigająca prostokątną podstawę z siedzącym na niej Frasobliwym. Uwagę przykuwa szczególny układ nóg skrzyżowanych w odcinku piszczelowym, stopy zaś skręcone są pod nienaturalnym kątem. Nogi Chrystusa są nieproporcjonalnie długie i krępe w stosunku do skróconego tułowia. Głowa Frasobliwego jest prawie kwadratowa, osadzona na króciutkiej szyi. Szczegóły twarzy są zaznaczone – oczy, uszy, nos i wysunięta szczęka. Włosy mają postać płaskiej czapeczki, rytej w rytmiczne, dekoracyjne żłobki. Brak korony cierniowej. Tak oryginalny sposób przedstawienia Chrystusa spowodował, że rzeźba zatraciła swój pasyjny sens. Jest raczej pełna swoistego liryzmu, niż cierpienia i rezygnacji. Ze względu na zaburzenie harmonii i proporcji w budowie ciała przypuszcza się, że twórcą wizerunku był nieprofesjonalny rzeźbiarz. Wracamy z powrotem do drogi, po czym skręcamy w prawo,

drogą do centrum wsi Kików. Tutaj zobaczymy **kapliczkę pasyjną,** → **16** usytuowana przy posesji nr 56. Czworoboczny, mierzący 4 metry słup z gzymsem w zwieńczeniu dźwiga czworoboczną kapliczkę z czterema arkadowymi płycinami. Płaskorzeźbione wyobrażenia w nich zawarte przedstawiają Chrystusa u słupa, Chrystusa na krzyżu, Matkę Bożą oraz postać trudną do jednoznacznej identyfikacji ze względu na brak atrybutów i stopień zatarcia rzeźby. Kapliczka zwieńczona była krzyżem, który odpadł od całości.

Dwór w Kikowie | fot. MK

Kików – nazwa wsi pochodzi od staropolskiej osobowej nazwy Kika, w dawnych dokumentach zapisywana jako Kykow. Nazwa po raz pierwszy pojawia się w 1345 r. w zbiorze dokumentów diecezji krakowskiej. Od początku wieś należy do parafii Dobrowoda. W 1579 r. była własnością Andrzeja Zborowskiego. Mieszkało tu wtedy dwudziestu kmieci, jeden zagrodnik i trzech komorników. W 1827 r. było 37 domów i 268 mieszkańców. W 1881 r. była to wieś włościańska i folwark szlachecki w gminie Zborów. Znajdowała się tu kopalnia piaskowca. Folwark był częścią dóbr kikowskich (inne folwarki to Marjanów, Kosinów, Zagaje). Wieś miała wtedy 56 gospodarzy na 593 morgach ziemi. Aktualnie Kików liczy 417 mieszkańców, ogólna powierzchnia wsi to 769 ha. Cała wieś jest zwodociągowana (własne ujęcie wody) i zgazyfikowana. Przez Kików przebiega szlak murowany zaliczany do szlaków turystycznych Ponidzia. We wsi zachował się XIX-wieczny dwór – parterowy, murowany budynek z czterokolumnowym portykiem. Przed II wojną światową dwór należał do rodziny narodowości żydowskiej. Po wojnie utworzono w nim szkołę podstawową, która mieściła się tu do lat 90. XX w. Obecnie jest nieużytkowany, popada w ruinę. Zachował się również kurhan, który stanowi zabytek archeologiczny pochodzący z czasów pradziejowych. Został wpisany do rejestru zabytków w 1986 r. Jest częścią dziedzictwa kulturowego stale wpisanego w krajobraz. Kurhan położony jest na terenie Szanieckiego Parku Krajobrazowego w miejscowości Kików na kilku działkach stanowiących własność miejscowych rolników. Dojazd od miejscowości Zagaje Kikowskie. Położenie wsi na terenie **Szanieckiego Parku Krajobrazowego** w znacznym stopniu wpływa na jej atrakcyjność turystyczną, sprzyja rozwojowi agroturystyki.

Szaniecki Park Krajobrazowy W granicach gminy Solec-Zdrój zajmuje powierzchnię 447 ha, natomiast jego otulina zajmuje obszar 1073 ha. Ogółem 17,9% obszaru gminy Solec-Zdrój znajduje się w granicach Szanieckiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, i obejmuje sołectwa: Zborów, Kików, Zagaje Kikowskie, Sułkowice i część sołectwa Magierów. Charakterystycznym elementem krajobrazu parku są odsłonięcia geologiczne gipsów krystalicznych, występujące jaskinie krasowe, a panujące warunki klimatyczne i glebowe sprzyjają rozwojowi roślinności kserotermicznej i słonolubnej. Można tu spotkać takie rośliny prawnie chronione jak: miłek wiosenny, czy zawilec wielkokwiatowy.

Kapliczka pasyjna, Sułkowice | fot. MK

3,3 km **Kików – Sułkowice** | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min
Inne trasy: Trasa „Bocianich Gniazd"
Na skrzyżowaniu dróg w Kikowie skręcamy w lewo, w drogę prowadzącą w kierunku Sułkowic. Pokonując 2,5 kilometrowy odcinek, docieramy do skrzyżowania dróg Kików – Sułkowice – Piasek Mały.

Dojeżdżamy do wsi Sułkowice, gdzie po lewej stronie widzimy **figurę św. Antoniego z Padwy**. ➔ **17** Figura pochodzi prawdopodobnie z XIX w. Na wysokim, ponad trzymetrowym, zwieńczonym wydatnym gzymsowaniem postumencie ustawiono figurę świętego o wysokości około 1,5 m. Przedstawienie jest zgodne z ikonografią. Święty ubrany jest w habit, z różańcem u pasa. W prawej dłoni trzyma lilię, w lewej księgę, na której siedzi Dzieciątko Jezus. Święty Antoni jest jednym z najbardziej czczonych świętych w kościele katolickim, szczególne miejsce zajmuje w pobożności ludowej. Słynie z licznych cudów i łask, które wyprasza modlącym się do niego o wstawiennictwo do Boga. Najbardziej znany jest z pomocy w znajdowaniu rzeczy zagubionych. Następnie jedziemy prosto drogą w kierunku miejscowości Szczaworyż. Po pokonaniu 800 metrów, na skrzyżowaniu dróg Kików – Szczaworyż – Sułkowice „Stara Wieś" (potoczna nazwa części wsi), po lewej stronie drogi, znajduje się **kapliczka słupowa**. ➔ **18** Obiekt znajduje się tuż przy szosie na rozstaju dróg. Wysoki na 2,5 m kamienny masywny słup zwieńczony jest profilowanym gzymsem. Na nim mieści się kapliczka w formie czworoboku z litego kamienia, węższa w stosunku do słupa. Z dwóch stron czworoboku widoczne są płyciny z płaskorzeźbionym krucyfiksem. Obiekt nakryty jest daszkiem w kształcie półkuli z widocznymi zdobieniami. Kapliczka jest niestety zdekompletowana i zniszczona, co uniemożliwia pełne poznanie jej formy. Możemy jednak podziwiać jej niezwykłą siłę wyrazu. Przy kapliczce słupowej skręcamy w prawo w drogę prowadząca do „Starej Wsi" w Sułkowicach. We wsi, po lewej stronie drogi, na posesji nr 25 znajduje się **figura Chrystusa Frasobliwego**. ➔ **19** Stanowi ona niezwykły przykład rzeźby należącej do kręgu sztuki ludowej. Kamienna figura umieszczona jest na czworobocznym słupie zwieńczonym gzymsem. Chrystus siedzi wyprostowany na bloku kamiennym, ma bardzo krótki i spłaszczony tułów i długie, wałkowate, sztywne nogi. Prawa ręka Chrystusa jest

Chrystus Frasobliwy, Sułkowice | fot. MK

Św. Jan Kanty Urodził się w 1390 r. w Kętach niedaleko Oświęcimia, zmarł w 1473 r. w Krakowie. Był kapłanem, kaznodzieją, profesorem Akademii Krakowskiej. Jest patronem studentów i nauczycieli. Przedstawia się go w szatach kapłańskich, z książką w dłoni. O postaci świętego krąży kilka legend. Jedna z nich mówi, iż po napadnięciu przez zbójców zorientował się, iż ma jeszcze jeden grosz. Dogonił więc zbójców i powiedział że okłamał ich oddając wszystkie pieniądze. Zbójcy widząc taką postawę oddali mu wszystko to co zabrali.

niezwykle długa, oparta okrągłym łokciem na kolanie. Druga ręka jest zdecydowanie za krótka i wyprostowana. Głowa rzeźby osadzona jest bezpośrednio na ramionach. Z niewłaściwie skomponowanym ciałem, pełnym dysproporcji i formalnych błędów kontrastuje twarz Chrystusa, w której rzeźbiarz zawarł całe emocjonalne przesłanie wizerunku. Twarz sprawia wrażenie zastygłej w rezygnacji i smutku. Głowa Chrystusa pozbawiona jest korony cierniowej. Obiekt pochodzi prawdopodobnie z XIX w. Jedziemy dalej drogą przez wieś i po pokonaniu około 850 m na rozwidleniu dróg skręcamy w lewo pod górkę – drogą polną i za około 400 m, po lewej stronie drogi widzimy **figurę św. Jana Kantego**. ➔ **20** Na wysokim, około dwumetrowym, postumencie zakończonym gzymsowaniem znajduje się statua przedstawiająca klęczącego świętego, ubranego w rytmicznie pofałdowaną komżę i sutannę. W lewej zgiętej w łokciu ręce trzyma otwartą książkę. Święty ma niewielką, odkrytą głowę, twarz okalają długie do ramion włosy. U stóp rzeźby umieszczono prawdopodobnie lwa. Z prawie nieczytelnego tekstu, którego ślady znajdują się na

Św. Jan Kanty, Sułkowice | fot. MK

froncie postumentu wynika, że figurę postawiono w 1835 r. Wracamy z powrotem do drogi prowadzącej przez wieś i skręcamy w lewo gdzie pokonujemy odcinek o długości około 400 m dojeżdżając do drogi głównej Szczaworyż – Kików, po czym skręcamy w lewo kierując się ponownie w stronę Kikowa

Sułkowice – nazwa pochodzi od staropolskiego imienia Sułek. W wykazie urzędowym nazw miejscowości w Polsce (Wydawnictwo Akcydensowe z 1982 r.) figuruje osiem miejscowości o tej nazwie. W XVI w. wieś należała do rozległych dóbr Andrzeja Zborowskiego herbu Jastrzębiec – miecznika koronnego, brata Samuela Zborowskiego, sławnego rycerza, ale i awanturnika. Mieszkało tu wtedy 12 kmieci na trzech łanach ziemi, jeden zagrodnik i dwóch komorników. Aktualnie Sułkowice liczą 218 mieszkańców, ogólna powierzchnia wsi to 574 ha. Cała wieś jest zwodociągowana (własne ujęcie wody) i zgazyfikowana. Przez Sułkowice przebiega Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków. Znajduje się tu aż sześć kapliczek przydrożnych: dwie figury Jezusa Ukrzyżowanego, figura Jezusa Frasobliwego, Matki Boskiej, św. Kantego i św. Antoniego z Dzieciątkiem. Sułkowice to wieś o charakterze rolniczym.

4,5 km **Sułkowice – Kików** | **Pieszo**: 1 godz. 10 min | **Rowerem**: 35 min Powracamy tą sama trasą do wsi Kików.

2,1 km **Kików – Zagaje Kikowskie** | **Pieszo**: 35 min | **Rowerem**: 20 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka"

W miejscowości Kików przed budynkiem szkoły skręcamy w lewo, w drogę prowadzącą do Zagaja Kikowskiego. Droga prowadzi pod górę przez wąwóz, teren **Szanieckiego Parku Krajobrazowego**. Docierając do Zagaja Kikowskiego kierujemy się w dalszym ciągu prosto do końca wsi, gdzie po prawej stronie drogi znajduje się **figura Marii Niepokalanej**. ➔ **21** . Figura stoi na postumencie, którego frontowa ściana opatrzona jest ramką z tekstem „Maryjo Bez grzechu pierworodnego poczęta módl się za nami 1854–1954". Rzeźba Marii przedstawia ją stojącą na półkuli, z lewą stopą opartą na wąskim sierpie księżyca. Wokół półkuli owija się wąż z jabłkiem na głowie. Chcąc dotrzeć do kurhanu należy za figurą jechać prosto, pokonując 700-metrowy odcinek drogi, a następnie pokonać pieszo przez łąki około 100 m.

Kurhan na polach w Kikowie | fot. AM

Zagaje Kikowskie – nazwa pochodzi od słowa gaj (las). Wieś powstała na początku XIX w. W 1827 r. stał tu 1 dom i mieszkało 6 mieszkańców. Początkowo wieś nazywała się Zagaje Zborowskie. W końcu XIX w. był to folwark należący do dóbr Ków. Aktualnie Zagaje Kikowskie liczą 73 mieszkańców. Wieś jest zwodociągowana i zgazyfikowana. Ogólna powierzchnia wsi to 100 ha z tego aż 95 ha przypada na użytki rolne. Jest to więc wieś typowo rolnicza, specjalizująca się w uprawie warzyw. Olbrzymim atutem Zagaja Kikowskiego jest jego położenie. Cała miejscowość leży w obrębie Szanieckiego Parku Krajobrazowego. Teren ten to idealne miejsce do organizowania wycieczek rowerowych, pieszych, czy też konnych.

3,2 km **Zagaje Kikowskie – Szklanów** | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min

Na rozwidleniu drogi w Zagaju Kikowskim przy figurze Marii Niepokalanej skręcamy w lewo, po czym jedziemy prosto i za około 1 km skręcamy w prawo i dojeżdżamy do Szklanowa. W centrum wsi Szklanów, po prawej stronie drogi mijamy kamienną **figurę Chrystusa Frasobliwego** ➔ **22** z kwiatowym kapitelem z 1790 r.

2 km **Szklanów – Magierów** | **Pieszo**: 30 min | **Rowerem**: 15 min **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka" , Trasa „Bocianich Gniazd"

Jadąc drogą prosto przez wieś Szklanów, po około 3,2 km dojeżdżamy do skrzyżowania dróg Stopnica – Solec-Zdrój, gdzie skręcamy w prawo w drogę prowadzącą do wsi Magierów. Po pokonaniu ponad 2 km docieramy do wsi Magierów, gdzie naprzeciwko wjazdu do wsi

Krzyż metalowy, Magierów | fot. AM

znajduje się na skraju lasu **metalowy krzyż** ➔ **23** na kamiennym postumencie. Krzyż związany z powstaniem styczniowym. W marcu 2010 r. podczas wiosennych porządków i czyszczenia postumentu z wielu warstw farb odkryto wykutą datę 1863. Cokół dźwigający krzyż ma ponad 2 m wysokości. Na schodkowej podstawie wznosi się czworoboczny postument z namiotowym daszkiem nad gzymsem koronującym. W środkowej części postumentu umieszczona jest wypukła, kwadratowa ramka o ściętych rogach. Metalowy ażurowy krzyż ma 1,5 m wysokości. Krzyż z Magierowa ocalał w nienaruszonym stanie podczas nawałnicy, która powaliła wiele drzew rosnących wokół niego. Na krzyżówce od głównej drogi Stopnica – Solec-Zdrój skręcamy w lewo w drogę prowadzącą do wsi Magierów. Po pokonaniu odcinka o długości około 0,5 km po lewej stronie w środku wsi znajduje się **kamienny krzyż**. ➔ **24** Krzyż został ufundowany w 1917 r. przez mieszkańców wsi – Jana i Teklę Szybowskich. Postawiony w centrum wsi na wzniesieniu na skraju pięknej niegdyś, otoczonej ogrodem posiadłości fundatorów. Krzyż wzniesiono jako wotum wdzięczności za powrót Jana z tułaczki wojennej (przymusowo wcielony do armii rosyjskiej, brał udział w wojnie rosyjsko-japońskiej, stamtąd wysłany do Chin, do Harbina w Mandżurii, gdzie oddziały wojskowe ochraniały budowę kolei wschodniochińskiej. W czasie I wojny światowej był sanitariuszem). Miał więc za co być wdzięczny Bogu, los miotał nim po świecie, ale pozwolił szczęśliwie wrócić do domu. Jan zmarł w 1936 r. Oszczędzono mu bycia świadkiem dalszych tragicznych dziejów rodziny: w czasie II wojny światowej w strasznych okolicznościach zginęła jego żona i dwóch synów. Z powrotem wracamy do drogi głównej Stopnica – Solec, gdzie na krzyżówce skręcamy w lewo.

Magierów – wieś po raz pierwszy wspomniana w 1791 r. W końcu XIX w. była to wieś folwarczna należąca do dóbr Zborowskich. Magierów liczył wtedy 95 mieszkańców. Aktualnie Magierów liczy 100 mieszkańców, ogólna powierzchnia wsi to 151 ha, w tym 19 ha, czyli 13% ogólnej powierzchni stanowią lasy. Wieś jest zwodociągowana i zgazyfikowana. Atrakcyjne położenie, różnorodność przyrodnicza (otulina Szanieckiego Parku Krajobrazowego) sprawiają, że Magierów jest bardzo atrakcyjną miejscowością wypoczynkową. Tu też znajduje się leśniczówka Lasów Państwowych. O trudnych latach w historii Magierowa przypomina zagubiona w lesie mogiła z okresu II wojny światowej. Dbają o nią harcerze, uczniowie Szkoły Podstawowej w Zborowie oraz mieszkańcy.

5,3 km **Magierów – Zborów – Solec-Zdrój** | **Pieszo**: 1 godz. 20 min | **Rowerem**: 40 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka”, Trasa Edukacji Przyrodniczej i Leśnej | **Warto zobaczyć**: **Solec-Zdrój**: opis patrz: Szlak „Zielonego Listka”, str. 6

W samej miejscowości Solec-Zdrój znajduje się kilka obiektów wartych zobaczenia. Wśród nich znajduje się umiejscowiona przy skrzyżowaniu ul. Kościuszki z ul. Partyzantów **figura Marii Niepokalanej** ➔ **25** z 1920 r. Kamienna rzeźba Matki Bożej stoi na czworobocznym postumencie ozdobionym gzymsami. Figura została wystawiona w 1920 r. dla upamiętnienia końca „wojny europejskiej” – I wojny światowej, która ciężko doświadczyła Solec. Posąg Marii należy do stosunkowo rzadkich przedstawień różniących się od typowych układem rąk – postać ma ręce skrzyżowane na piersiach w geście pokory, uniżenia i poddania. Na taką wymowę wizerunku wskazuje także lekko opuszczona głowa i spuszczone oczy. W prawej dłoni Maria trzyma lilię. Przed kościołem pw. św. Mikołaja znajduje się **figura Marii Niepokalanej** ➔ **26** z 1904 r., ufundowana przez mieszkańców Solca. Natomiast na placu kościelnym znajduje się **figura św. Mikołaja** ➔ **27** patrona kościoła, która została wzniesiona w 1982 r. Spacerując po soleckim parku zdrojowym przy alejce, po prawej stronie, zobaczymy ufundowaną przez dawnych właścicieli uzdrowiska – rodzinę Daniewskich – **figurę Jezusa Miłosiernego**. ➔ **28** Obiekt znajduje się w zachodniej części parku. Na wysokiej, masywnej kolumnie umieszczono figurę Serca Jezusa zgodną z ikonografią. Zwraca uwagą dekoracyjny układ szat. Na zwieńczeniu kapitelu kolumny, który wykazuje podobieństwo do kapiteli kolumn sanatorium Jasna, umieszczono napis „Serce Jezusa króluj nam N.O.K. 1818-1928”.

TRASA 2

KAPLICZEK, KRZYŻY I ŚWIĄTKÓW (2)

Długość: 29,9 km **Pieszo**: około 8 godz. | **Rowerem**: około 4 godz.
Przebieg trasy: Solec-Zdrój (0.0) – Włosnowice (3,8) – Piestrzec (6,9) – Biechów (13,1) – Wójcza (15,5) – Wójeczka (17) – Suchowola (22,6) – Magierów (24,6) – Zborów (27,6) – Solec-Zdrój (29,9)

3,8 km **Solec-Zdrój – Włosnowice** | **Pieszo**: 60 min | **Rowerem**: 30 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka” , zielony szlak pieszy: Wiślica – Grochowiska | **Warto zobaczyć**: **Solec-Zdrój**: opis patrz: Szlak „Zielonego Listka”, str. 6.

MB Niepokalana, Solec-Zdrój | fot. AM

Trasę naszej wycieczki rozpoczynamy w Solcu-Zdroju, skąd jedziemy wzdłuż ulicy Tadeusza Kościuszki i dojeżdżając do ostatnich zabudowań Solca-Zdroju skręcamy w lewo, w drogę prowadzącą do Włosnowic. Ten odcinek trasy pokrywa się z przebiegiem zielonego szlaku pieszego, prowadzącego z Wiślicy do Grochowisk.

3,1 km **Włosnowice – Piestrzec** | **Czas przejścia**: 50 min | **Czas przejazdu**: 25 min | **Inne trasy**: Trasa „Bocianich Gniazd” Dojeżdżamy do krzyżówki we wsi Włosnowice, skręcamy w lewo i dojeżdżamy do skrzyżowania, gdzie następnie skręcamy w prawo. Za około 200 m, skręcamy w pierwszą drogą w lewo, prowadzącą do wsi Piestrzec. Dojeżdżamy do drogi Zborów – Piestrzec, gdzie skręcamy w prawo i jedziemy w kierunku wsi Piestrzec. We wsi Włosnowice funkcjonuje bardzo atrakcyjne **gospodarstwo agroturystyczne**

Gospodarstwo „Złoty Bażant” Usytuowane nad stawem, w otoczeniu lasów. Na wyspie, do której prowadzi most znajduje się grill, piec wraz z wędzarnią, miejsca siedzące dla gości. Gospodarstwo specjalizuje się w organizacji imprez okolicznościowych, integracyjnych, itp. Potrawy dla gości przygotowują sami właściciele. Na terenie gospodarstwa znajduje się również zadaszona scena, istnieje możliwość korzystania z łowiska. Dodatkową atrakcją ośrodka jest mini zoo, można tu zobaczyć: strusia, ptaki ozdobne, miniaturową owcę, czy też kucyka. Istnieje możliwość wynajęcia domku letniskowego.

„Złoty Bażant”. Przy drodze głównej w centrum wsi Piestrzec, po lewej stronie, tuż za budynkiem straży pożarnej, na wzniesieniu, pośród drzew znajduje się **figura Chrystusa Frasobliwego**. ➔ **1** Na wysokiej, smukłej kolumnie umieszczona jest figura Frasobliwego w otoczeniu ustawionych na postumentach figur czterech ewangelistów: Mateusza, Marka, Łukasza, Jana. Kolumna jest bardzo bogato dekorowana żłobionymi ornamentami ujętymi w pionowe pasy. Pod korynckim kapitelem od frontu widoczne są dwie płyciny z płaskorzeźbami św. Wojciecha i postaci trudnej do zidentyfikowania. Pod płaskorzeźbami znajduje się ozdobny kartusz z inskrypcją i datą powstania obiektu: 1689 r. Figura Frasobliwego ukazuje go w typowy sposób. Zwraca uwagę trójkątna twarz Chrystusa z wydatnym nosem, niewielkimi ustami i zamkniętymi oczami. Korona cierniowa, którą widać na głowie Chrystusa przypomina ozdobną przepaskę. Sakralny charakter przestrzeni otaczającej obiekt podkreśla fakt grzebania zmarłych w czasie wojny na wzniesieniu, gdy cmentarz był zaminowany. Przy głównej drodze w Piestrzcu, po lewej stronie, ponad ujęciem wody w otoczeniu akacji znajduje się **figura św. Jana Nepomucena**. ➔ **2** Na betonowej schodkowej podstawie wznosi się słup o wysokości 2 metrów, zwieńczony gzymsem. Na tylnej ścianie widoczne są ślady tekstu. Z kilku linijek odczytać można jedynie Wawrzyniec. Umieszczona na słupie około metrowa statua świętego przedstawia go w typowy sposób. Męczennik ubrany jest w strój kanonika, na który składa się krótki mandolet (peleryna), komża sięgająca kolan i długa sutanna, na głowie ma biret. Święty w obu rękach trzyma zwrócony ku prawemu ramieniu krucyfiks. Twarz świętego jest pociągła i szczupła, wokół głowy umieszczona jest metalowa aureola z pięcioma gwiazdami, co jest zapewne ilustracją legendy o gwiazdach, które wskazały miejsce, w którym znaleziono ciało męczennika. Obiekt pochodzi prawdopodobnie z XIX w. Od drogi głównej, naprzeciwko kaplicy jedziemy w lewo, a następnie skręcamy w prawo i po przejechaniu około 150 m dojeżdżamy do **kapliczki „szwedzkiej”**. ➔ **3** Kapliczka znajduje się na wyniosłym klinie powstałym u zbiegu dwóch polnych dróg biegnących płytkimi wąwozami. Jedną z nich nazwano „drogą

św. Jan Nepomucen, Piestrzec | fot. AM

zarazy”. Obiekt stoi na niewielkim wzniesieniu usypanym z ziemi. Wysoki, kamienny słup nakrywa nasadzony bardzo głęboko, także kamienny, namiotowy daszek zwieńczony trzema warstwami wydatnych gzymsów i ażurowym kutym krzyżem. Całość ma wysokość ponad 4 m. Poza krzyżem w zwieńczeniu, obiekt pozbawiony jest typowych cech związanych z kultem religijnym. Trudno potwierdzić genezę kapliczki związaną z czasem „potopu” (1655–1660) lub Wojny Północnej (1702–1709). Wracamy do drogi głównej tą samą drogą, wyjeżdżamy przy kaplicy i następnie skręcamy w lewo. Jedziemy prosto i po prawej stronie drogi mijamy **figurę Matki Bożej Niepokalanej** ➔ **4** z 1961 r. Jedziemy dalej prosto i po prawej stronie spotykamy figurę **Chrystusa Miłosiernego** ➔ **5** z 1940 r.

6,2 km **Piestrzec – Biechów** (gmina Pacanów) | **Pieszo**: 1 godz. 30 min | **Rowerem**: 45 min | **Inne trasy**: rowerowy szlak pielgrzymkowy

„Miejsca Mocy" | **Warto zobaczyć**: **Biechów**: kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych. W dalszą trasę z Piestrzca ruszamy w prawo za figurą, pokonujemy około 2,5 km drogą asfaltową i skręcamy w prawo, i dalej jedziemy prosto dojeżdżając do drogi krajowej nr 79 z Krakowa do Sandomierza. Tu skręcamy w lewo w kierunku Pacanowa. Pokonujemy około 4,7 km, skręcamy w lewo w drogę prowadzała do wsi Wójcza. Uwaga: ze względu na wzmożony ruch samochodowy należy zachować dużą ostrożność! Dojeżdżamy do wsi Biechów, gdzie na moście skręcamy w prawo i dojeżdżamy do kościoła. **Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Biechowie** ➔ **6** istniał już na początku XIV w. Dokument pergaminowy podaje, że fundatorem kościoła był Johannes Fredro w 1315 r. Pierwszym księdzem był Maciej ze Szczytna, a do kościoła należało 782 dusze co na owe czasy było liczbą pokaźną. Już w 1326 r. kościół należał do dekanatu w Książnicach, a pleban Bogusław z Biechowa opłacał świętopietrze. W 1498 r. w czasie najazdu tatarskiego kościół spłonął. W 1511 r. wybudowano nowy, drewniany, lecz z powodu szerzącej się nauki Lutra i prądów reformacyjnych oraz przejścia miejscowego dziedzica na arianizm, świątynię oddano innowiercom. W 1595 r. istniała w Biechowie szkoła parafialna. W 1878 r. kościół był bardzo zniszczony i groził upadkiem. Uchwałą parafialną postanowiono ściany kościelne stopniowo usuwać i zastępować murowanymi, tak, aby w nabożeństwach nie było przerwy. Dnia 3 stycznia 1881 r. świątynia została poświęcona. W październiku 1886 r. bp kielecki Tomasz Teofil Kukliński konsekrował kościół w Biechowie, a w głównym ołtarzu złożył relikwie śś. Feliksa i Klemensa. W takim stanie kościół biechowski dotrwał do wybuchu II wojny światowej. W 1939 r. Józef Mehoffer wykonał dla kościoła polichromię. Pod koniec działań wojennych w latach 1944–45 Biechów leżał na linii obrony niemieckiej i w tym czasie świątynia uległa zniszczeniu. Nawa wraz z dachem legła w gruzach, zachowało się jedynie prezbiterium. Odbudowę świątyni ukończono w latach 50. XX w. na ogół zgodnie z przedwojennym wyglądem. Zmianie natomiast uległ wystrój wnętrza.

Figura Wniebowzięcia, Biechów | fot. AM

2,4 km **Biechów – Wójcza** (gmina Pacanów) | **Pieszo**: 40 min | **Rowerem**: 20 min
Inne trasy: rowerowy szlak pielgrzymkowy „Miejsca Mocy"
Wracając do krzyżówki na moście w Biechowie, po lewej stronie drogi mijamy **figurę Wniebowzięcia** z 1737 r. ➔ **7** Na krzyżówce skręcamy w prawo do wsi Wójcza.

1,5 km **Wójcza – Wójeczka** (gmina Pacanów) | **Pieszo**: 25 min | **Rowerem**: 15 min
Dojeżdżamy do wsi Wójcza, gdzie na rozwidleniu dróg, koło budynku Ochotniczej Straży Pożarnej skręcamy w lewo w kierunku wsi Wójeczka.

5,6 km **Wójeczka – Suchowola** (gmina Stopnica) | **Pieszo**: 1 godz. 20 min | **Rowerem**: 45 min
Pokonujemy około 2-kilometrowy odcinek dojeżdżając do rozwidlenia dróg na końcu wsi Wójeczka, gdzie skręcamy w prawo. Następnie pokonujemy około 900 m do wsi Borek, gdzie skręcamy w lewo, a następnie po około 400 m na skrzyżowaniu dróg, jedziemy dalej prosto drogą prowadzącą do Suchowoli.

3 km **Suchowola – Magierów – Zborów – Solec-Zdrój** | **Pieszo**: 1 godz. 50 min | **Rowerem**: 60 min
We wsi Suchowola jedziemy prosto i dojeżdżamy do drogi Stopnica – Solec-Zdrój, gdzie skręcamy w lewo, w drogę prowadzącą w kierunku Solca-Zdroju. Przejeżdżając przez Magierów (opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 33), Zborów docieramy do miejsca startu naszej wycieczki. W Solcu-Zdroju warto dotrzeć do kościoła parafialnego, aby zobaczyć umieszczoną na placu, przy świątyni **figurę św. Mikołaja**. ➔ **8** Święty przedstawiany jest jako biskup z brodą, z pastorałem w jednej, z książką w drugiej dłoni. Pierwotnie figura znajdowała się przy drodze z Solca-Zdroju do Piasku Małego (do dziś to miejsce nazywa się „pod Mikołajem").

TRASA 2

KAPLICZEK, KRZYŻY I ŚWIĄTKÓW (3)

Długość: 35,8 km **Pieszo**: 8–9 godz. | **Rowerem**: 4–5 godz.
Przebieg trasy: Solec-Zdrój (0,0) – Zborów (2,3) – Żuków (4,3) – Piasek Mały (7,5) – Sułkowice (10,9) – Konary (12,9) – Smogorzów (14,5) – Prusy 18,0) – Kąty-Stare (21,2) – Stopnica (21,7) – Wolica (23,5) – Zagaje Kikowskie (27,6) – Kików (30,1) – Zborów (33,5) – Solec-Zdrój (35,8)

2,3 km Solec-Zdrój – Zborów
2 km Zborów – Żuków
3,2 km Żuków – Piasek Mały

Pieszo: 1 godz. 10 min | **Rowerem**: 35 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka”, Trasa „Bocianich Gniazd”, Trasa Zabytków
Ten odcinek trasy pokrywa się z Trasą Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1. Opis patrz str. 21.

Kościół pw. św. Mikołaja, Solec-Zdrój | fot. UG

Trasę wycieczki rozpoczynamy w miejscowości Solec-Zdrój, skąd kierujemy się drogą prowadzącą do wsi Zborów. Już na tym krótkim odcinku trasy spotykamy pierwsze obiekty warte naszej uwagi. Pierwszą z nich jest **figura Chrystusa Frasobliwego** → 1 z 1885 r. (figura znajduje się za około 900 m po lewej stronie drogi, w sadzie pod kasztanowcem). Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1., str. 22. **Krzyż drewniany** → 2 z XIX w. – usytuowany jest za około 1,2 km po lewej stronie drogi głównej z Solca-Zdroju do Zborowa. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1. str. 23. Około 600 metrów dalej, po lewej stronie drogi mijamy **kamienny krzyż** → 3 z około XX w. Znajduje się obok posesji nr 44, na zakręcie drogi. Opis patrz str. 23. Jadąc dalej (około

200 m) po prawej stronie, tuż za zakrętem widzimy **kapliczkę słupową.** ➔ 4 Wysoki, smukły słup zwieńczony jest wydatnym profilowanym gzymsem, z którego wyrasta czworoboczna, monolityczna kapliczka z płaskorzeźbionymi ścianami. Na frontowej ścianie przedstawiona jest scena Ukrzyżowania, u stóp krzyża klęcząca Matka Boża i św. Jan. Na ścianach bocznych wyrzeźbiono scenę biczowania i prawdopodobnie scenę modlitwy w Ogrójcu. Kapliczkę wieńczy gzyms z umieszczonymi centralnie główkami putt i ostrosłupowy daszek zdobiony ornamentem imitującym dachówkę. Krzyż, który jest umieszczony w kulminacji zapewne jest późniejszy. Metalowe kołki, które wystają z dolnego gzymsu wskazują, że znajdowały się elementy dekoracji, być może analogiczne do znajdujących się powyżej. Daszek malowany jest na brązowo, kapliczka nosi ślady farby niebieskiej. Wiąże się z nią legenda o ukrytych pod nią skarbach. Według niej jeden z mieszkańców Zborowa, który mieszkał w pobliżu kapliczki znalazł pewnego dnia w ziemi, w sąsiedztwie kapliczki złote monety. W nocy rozpoczął gruntowne poszukiwania i mimo że twierdził, że żadnego złota nie znalazł, od tamtej pory zaczęło mu się doskonale powodzić.

Kapliczka słupowa, Zborów | fot. MK

2 km Zborów – Żuków

Z drogi głównej w Zborowie, skręcamy w lewo w drogę prowadzącą do Żukowa. Pokonując ten odcinek drogi mijamy: **Pałac w Zborowie** ➔ 5 z XVI i XVII w. – po prawej stronie drogi do Żukowa (opis patrz: Trasa Zabytków, str. 68). XIX-wieczny **drewniany krzyż** ➔ 6 (usytuowany jest za około 0,5 km po lewej stronie drogi na odcinku Zborów – Żuków, tzw. Zwierzyniec w Zborowie). Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1. Następnie mijamy **figurę Matki Bożej Niepokalanej** ➔ 7 z 1961 r. (znajduje się na „Zwierzyńcu" po prawej stronie drogi). Pokonując 1-kilometrowy odcinek po lewej stronie drogi do wsi Żuków mijamy **figurę Jezusa Frasobliwego** ➔ 8 z 1688 r. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 24. Pół kilometra dalej, po prawej stronie drogi w środku wsi **Żuków** widzimy **figurę Jezusa Nazareńskiego**. ➔ 9 Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 25.

Kapliczka „szwedzka", Piasek Mały | fot. UG

3,2 km Żuków – Piasek Mały

Ze wsi Żuków jedziemy prosto pokonując około 2,6 km. Następnie dojeżdżamy do drogi Solec-Zdrój – Piasek Mały, gdzie skręcamy w prawo. Przy drodze Solec – Piasek nieco dalej od wyjazdu drogi od Żukowa znajduje się **kapliczka „szwedzka"** ➔ 10 Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 25. Następnie jedziemy prosto w kierunku wsi Piasek Mały. Na początku wsi po lewej stronie drogi obok domu nr 73 zobaczymy **kapliczkę pasyjną** ➔ 11 z 1655r. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 25. Przy skrzyżowaniu dróg **figura Matki Bożej Niepokalanej** ➔ 12 z 1951 r. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 26. Na skrzyżowaniu dróg w Piasku skręcamy w lewo, po czym za około 0,5 km tuż za posesją nr 63 skręcamy w prawo w drogę polną, tzw. „przezgórze". Następnie za około 400 m po lewej stronie drogi na wzgórzu, przy polnej drodze na zachód od wsi znajduje się **figura Chrystusa Frasobliwego** ➔ 13 z 1884 r. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 26. Wracamy z powrotem do drogi głównej prowadzącej przez wieś, skręcamy w lewo, a następnie prosto drogą przez wieś w kierunku Sułkowic. Tuż za wsią na skrzyżowaniu dróg prowadzących do Sułkowic i Kikowa znajduje się **krzyż metalowy** ➔ 14 na kamiennym postumencie. Żeliwny krzyż niewiele się różni od krzyża w Zborowie,

jest wyższy, pozbawiony daszku, a figura Chrystusa jest dużo mniejsza. Postument, w którym osadzony jest krzyż, ma skomplikowaną kompozycję. Masywna, czworoboczna podstawa dźwiga postument opatrzony u dołu gzymsami. Jest on dużo węższy od podstawy, wieńczy go gzyms i daszek o wklęsłych połaciach i płaskim szczycie. Obiekt można datować na XIX/XX w.

3,4 km **Piasek Mały – Sułkowice** | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min | **Inne trasy**: Trasa „Bocianich Gniazd"

Następnie jedziemy prosto docierając do skrzyżowania dróg. Po prawej stronie drogi na skrzyżowaniu dróg Kików – Sułkowice – Piasek Mały znajduje się figura **św. Antoniego z Padwy** → **15** z XIX w. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 30. Następnie na skrzyżowaniu skręcamy w lewo i jedziemy prosto drogą w kierunku Szczaworyża i mijamy po drodze **kapliczkę słupową**, → **16** która znajduje się po lewej stronie drogi. Obiekt znajduje się na rozstaju dróg. Wysoki na 2,5 m kamienny masywny słup zwieńczony jest profilowanym gzymsem. Na nim mieści się kapliczka w formie czworo-

św. Antoni z Padwy | fot. MK

boku z litego kamienia, węższa w stosunku do słupa. Z dwóch stron czworoboku widoczne są płyciny z płaskorzeźbionym krucyfiksem. Obiekt nakryty jest daszkiem w kształcie półkuli, widoczne są na nim zdobienia. Mimo że kapliczka jest zdekompletowana i zniszczona,

Św. Antoni z Padwy Urodzony około 1195 r. w Lizbonie, franciszkanin, niezwykle zdolny mówca, płomienny kaznodzieja, nauczyciel teologii, zmarł w 1231 r., w następnym roku został został kanonizowany. Jego ciało spoczywa w Padwie. Święty słynie z licznych cudów i łask, które wyprasza pielgrzymom przebywającym na jego grób i modlącym się do niego o wstawiennictwo u Boga. Jest jednym z najbardziej czczonych świętych w kościele katolickim, szczególne miejsce zajmuje w pobożności ludowej. Ikonografia przedstawia św. Antoniego najczęściej z Dzieciątkiem Jezus na ręku. Takie przedstawienia ilustrują legendę o tym, jak ten, obdarzony szczególną mocą cudotwórczą i charyzmatami święty, otrzymał na ręce Pana Jezusa. Święty Antoni jest patronem we wszystkich potrzebach, modlą się do niego m.in. piekarze, dzieci, biedni, zakochani, wzywany jest w modlitwie o szczęśliwe rozwiązanie, uzdrowienie z gorączki. Najbardziej znany jest z pomocy w znajdowaniu rzeczy zgubionych.

co uniemożliwia pełne poznanie jej formy, to możemy podziwiać jej niezwykłą siłę wyrazu.

2 km **Sułkowice – Konary** (Gmina Stopnica) | **Pieszo**: 30 min | **Rowerem**: 15 min

Kontynuujemy wycieczkę prosto drogą w kierunku Szczaworyża, a następnie skręcamy pierwszą drogę w prawo w kierunku Konar. Pokonując ten odcinek trasy mijamy po prawej stronie drogi **kamienny krzyż**. → **17** Na dwumetrowym postumencie z gzymsowanym zwieńczeniem znajduje się krzyż z kamienną figurą Chrystusa. Na belce pionowej, u stóp Chrystusa umieszczona jest czaszka z dwoma skrzyżowanymi piszczelami zwana „czaszką Adama". Motyw ten, który czasami pojawia się w przedstawieniach pasyjnych, nawiązuje do legendy, według której w miejscu ukrzyżowania Chrystusa znajdował się grób Adama. Czaszka Adama przypomina o tym, że właśnie przez nieposłuszeństwo pierwszych rodziców Chrystus poniósł śmierć krzyżową. Na szczycie krzyża znajduje się zagadkowy kamieny obiekt przypominający gołębia siedzącego ze złożonymi skrzydłami. Możliwe, że rzeźbiarz związał Ukrzyżowanie z symbolem Ducha Świętego. Krzyż pochodzi prawdopodobnie z XIX w. W połowie drogi do Konar na skrzyżowaniu dróg skręcamy w prawo i jedziemy prosto.

1,6 km **Konary – Smogorzów** (Gmina Stopnica) | **Pieszo**: 25 min | **Rowerem**: 15 min

Dojeżdżamy do drogi krajowej Busko-Zdrój – Stopnica, skręcamy w prawo w kierunku Stopnicy. Uwaga: ze względu na wzmożony ruch samochodowy, należy zachować dużą ostrożność! Docieramy do wsi **Smogorzów**. Wieś w połowie XV w. należała do rodu Smogorzewskich, herbu Powała, a w XVII w. właścicielką wsi była Anna z Remiszowskich primo voto Łącka, którą poślubił Jan Chryzostom Pasek. Pod namową żony, która uważała Smogorzów za miejsce nieszczęśliwe, oddali wieś w dzierżawę i przeprowadzili się do Skrzypiowa pod Pińczowem. W 2. poł. XIX w. dziedzicem wsi był Józef Kwiryn Dobrzański herbu Leliwa, stryjeczny dziadek sławnego majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala". Najstarszy syn Józefa – Łukasz Dobrzański, prekursor fotografii polskiej udokumentował to miejsce na swoich fotografiach,

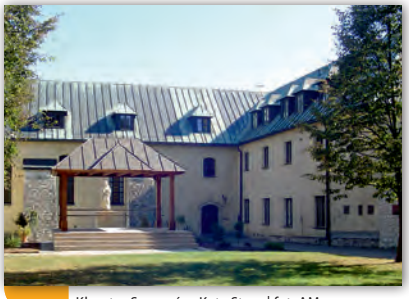

Klasztor Sercanów, Kąty Stare | fot. AM

które obecnie znajdują się w zbiorach Muzeum Historii Fotografii w Krakowie. Obecnie w dawnym dworze mieści się szkoła podstawowa. Jest to parterowy budynek z trzykondygnacyjną wieżą mieszkalną od wschodu oraz wieżyczkami umieszczonymi w jego narożnikach. Od frontu znajduje się czterokolumnowy ganek nakryty daszkiem ozdobionym wieżyczkami. Na ścianie przed wejściem umieszczona jest tablica upamiętniającą działalność grupy do zadań specjalnych NSZ, której dowódcą był porucznik Zdzisław Jelnicki, mąż Józefy Marii z Linowskich, ostatnich właścicieli smogorzewskiego majątku. Dworek otacza park, w którym rosną stare lipy, akacje, graby i świerki oraz będący pomnikiem przyrody modrzew. W części zachodniej parku zachowały się pozostałości dawnych alei. Przy drodze krajowej nr 73 znajduje się **figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem**, ➔ **18** pochodzącą z okresu, kiedy wieś należała do Jana Chryzostoma Paska. Postać świętej stoi na ponad dwumetrowej kolumnie korynckiej. Natomiast po drugiej stronie parku stoi **figura Jezusa Frasobliwego** ➔ **19** z przełomu XVII i XVIII w. Następnie wyjeżdżając w kierunku Stopnicy znajduje się figura pochodzącą z 1820 r. Ze względu na stan zniszczenia rzeźby, postać jest trudna do rozpoznania, przypuszcza się, że jest to postać **św. Tekli lub Matki Boskiej.** ➔ **20**

3,5 km **Smogorzów – Prusy** (Gmina Stopnica) | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min

Za budynkiem remizy strażackiej skręcamy w lewo, jedziemy drogą przez wieś, a następnie pierwszą w lewo – droga w kierunku wsi Prusy. We wsi Prusy warto zobaczyć **figurę Chrystusa Frasobliwego z 1890 r.** ➔ **21**

3,2 km **Prusy – Kąty Stare** (Gmina Stopnica) | **Pieszo**: 45 min | **Rowerem**: 25 min

Jedziemy prosto przez wieś (ten odcinek trasy pokrywa się z zielonym szlakiem pieszym prowadzącym z Wiślicy do Grochowisk). Dojeżdżamy do drogi Skrobaczów – Stopnica i skręcamy w prawo. Dojeżdżamy do wsi Kąty Stare i po lewej stronie drogi, tuż przy bramie wejściowej do klasztoru Reformatów (obecnie Sercanów) znajduje się **figura św. Antoniego Padewskiego z 1970 r. Klasztor Reformatów** (**obecnie Sercanów**) **par. św. Antoniego Padewskiego** ➔ **22** Zespół klasztorny oo. sercanów (dawniej oo. reformatów), ufundowany przez Krzysztofa i Annę Ossolińskich, wybudowany w 1639 r. W 1672 r. w jego murach pochowano matkę Jana Chryzostoma Paska. Również sam Pasek prawdopodobnie spoczął tu w 1701 r. Jako jeden z nielicznych, klasztor podczas zaborów nie uległ kasacji. W dniu 7 listopada 1944 r. przygotowujący się do odparcia ofensywy radzieckiej Niemcy wysadzili klasztor w powietrze. Zabudowania klasztorne zostały odbudowane w latach powojennych. Nie odbudowano dawnego kościoła pw. św. Marii Magdaleny i Franciszka. Zachowały się z niego fragmenty murów, piwnic i resztki fasady. Obecnie ruiny te służą klasztorowi jako dzwonnica. Współczesny kościół powstał po przebudowaniu jednego ze skrzydeł klasztornych.

0,5 km **Kąty Stare – Stopnica** | **Pieszo**: 10 min | **Rowerem**: 5 min

Jedziemy prosto i na krzyżówce obok szkoły skręcamy w lewo. Jadąc do centrum Stopnicy warto zobaczyć na trasie: **Zamek Królewski**

Kościół farny pw. św. Piotra i Pawła, Stopnica | fot. AM

➔ **23** (później Branickich) z około 1350 r. wzniesiony przez króla Kazimierza Wielkiego. Zamek zniszczony przez Szwedów został odbudowany w stylu włoskim przez Jana Klemensa Branickiego, a następnie został przebudowany w 1783 r. przez Eliasza Wodzickiego z Granowa. W 1787 r. wracając z Ukrainy w Stopnickim zamku spędził noc król August Poniatowski. **Młyn wodny** ➔ **24** z 1811 r.; **Kościół farny pw. św. Piotra i Pawła** ➔ **25** z XIV w. – gotycki kościół ufundowany przez króla Kazimierza Wielkiego w 1362 r. Był to jeden z kościołów pokutnych, które król wzniósł jako zadośćuczynienie za zabójstwo Marcina Baryczki. Od strony zachodniej do kościoła przylega gotycka kruchta. Na przełomie XV/XVI w. do świątyni dobudowano późnogotycką kaplicę św. Anny. Z 1645 r. pochodzi wczesnobarokowa kaplica pw. Matki Boskiej Różańcowej nazywana także Hinkową od nazwiska fundatora Adama Hinka. Świątynia została w 80% zniszczona podczas walk w 1944 r., obecnie zrekonstruowana.

1,8 km **Stopnica – Wolica** (gmina Stopnica) | **Pieszo**: 25 min | **Rowerem**: 15 min
Wracamy z powrotem i dojeżdżamy do skrzyżowania drogi krajowej nr 73 prowadzącej z Buska-Zdroju do Tarnowa, przejeżdżamy na drugą stronę drogi i jedziemy prosto do wsi Wolica.

4,1 km **Wolica – Zagaje Kikowskie** | **Pieszo**: 60 min | **Rowerem**: 30 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka”
W Wolicy jedziemy prosto drogą asfaltową przez wieś. We wsi, przy drodze znajdują się: figura św. Wojciecha z 1746 r. (tuż za zakrętem po prawej stronie drogi); neogotycka kapliczka domkowa z 1905 r.; neogotycka kapliczka domkowa z 1895 r. (obie kapliczki znajdują się po lewej stronie drogi). Za lasem skręcamy w drogę w lewo, a następnie na rozwidleniu dróg w prawo – droga do Zagaja Kikowskiego. Przy drodze głównej przed wsią, po lewej stronie znajduje się **figura Marii Niepokalanej z 1955 r.** ➔ **26** Ten odcinek trasy przebiega przez obszar **Szanieckiego Parku Krajobrazowego**. Opis patrz str. 28.

2,5 km **Zagaje Kikowskie – Kików** | **Pieszo**: 40 min | **Rowerem**: 20 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka”
Jedziemy drogą przez Zagaje Kikowskie, a następnie prosto, dojazd do drogi w Kikowie, po czym skręcamy w lewo. Po lewej stronie drogi obok budynku szkoły w Kikowie, znajduje się dwór z XIX w. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 29. Na skrzyżowaniu dróg we wsi Kików skręcamy w lewo i dalej jedziemy prosto. W Kikowie warto zobaczyć: Murowana z kamienia **studnia** ➔ **27** z początku XIX w. – znajduje się przy drodze odchodzącej w prawo od skrzyżowania dróg we wsi za ok. 40 m po lewej stronie drogi; **krzyż metalowy z XIX w.** ➔ **28** – tuż za zabudowaniami po lewej stronie drogi prowadzącej do Zborowa naprzeciwko kaplicy; **kaplica pw. Matki Boskiej Częstochowskiej** ➔ **29** – po prawej stronie drogi.

3,4 km **Kików – Pułanki – Zborów** | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka”, Trasa „Bocianich Gniazd”, Trasa Zabytków
Docierając do drogi Stopnica – Solec-Zdrój skręcamy w prawo w kierunku Solca-Zdroju, gdzie po drodze mijamy: **Krzyż metalowy** ➔ **30** – znajduje się tuż przy skrzyżowaniu dróg Kików – Stopnica – Solec-Zdrój po lewej stronie drogi. Krzyż przypomina swym wyglądem krzyż w Piasku Małym; **Pałac w Zborowie z XVI i XVII w.** ➔ **5** – po prawej stronie drogi do Solca-Zdroju. Opis patrz: Trasa Zabytków, str. 68; **kapliczka słupowa** ➔ **4** – po lewej stronie drogi w Zborowie, tuż przed zakrętem. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 23. **Krzyż kamienny z XX w** ➔ **3** – po prawej stronie drogi na zakręcie. **Krzyż drewniany z XIX w.** ➔ **2** – usytuowany jest po prawej stronie drogi głównej ze Zborowa do Solca-Zdroju. **Figura Chrystusa Frasobliwego z 1885 r.** ➔ **1** – po prawej stronie przy drodze Zborów – Solec-Zdrój w sadzie pod kasztanowcem.

1,8 km **Zborów – Solec-Zdrój** | **Pieszo**: 35 min | **Rowerem**: 15 min

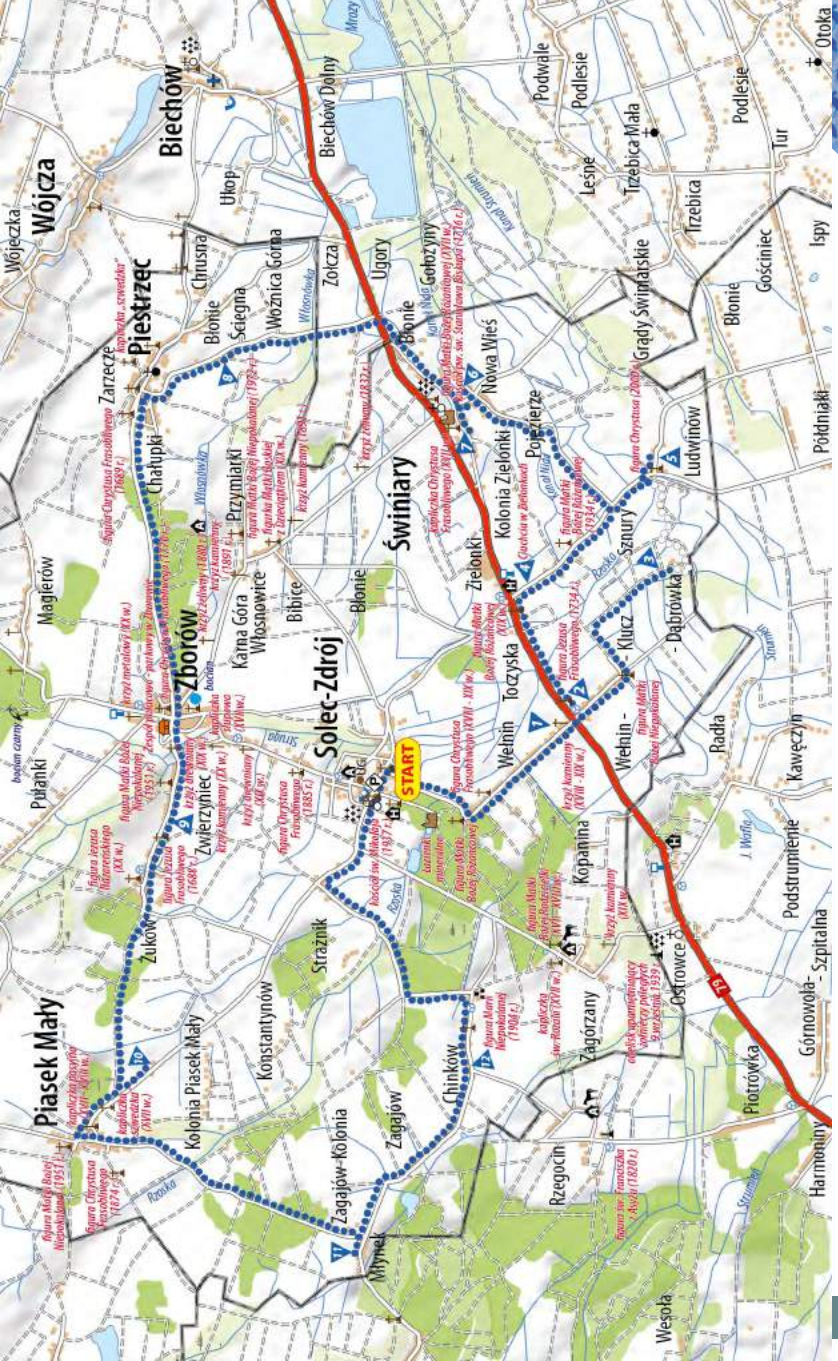

1 TRASA „BOCIANICH GNIAZD”

Długość trasy: 38,9 km | **Liczba gniazd**: 17 |
Pieszo: 9–10 godz. | **Rowerem**: 4–5 godz.
Przebieg trasy: Solec-Zdrój (0,0) – Wełnin (3,1) – Wełnin „Dąbrówka” (5,8) – Wełnin „Klucz” (8,5) – Zielonki (10,0) – Ludwinów (11,8) – Świniary (14,9) – Piestrzec, Ściegna (19,2) – Zborów (23,0) – Żuków (25,0) – Piasek Mały (28,2) – Kol. Zagajów, Młynek (31,7) – Zagajów (33,2) – Chinków (34,6) – Strażnik – Solec-Zdrój (38,9)

Gniazdo 10, Piasek Mały | fot. AM

Bocianie gniazda występujące na terenie gminy Solec-Zdrój są jednym z malowniczych elementów krajobrazu Ponidzia. Pokonując poniższą trasę można zobaczyć gniazda w następujących miejscowościach:
WEŁNIN: Adam Kmieciak – posesja nr 106; Wiesława Anioł i Tomasz Zając – posesja nr 40 i 41 przysiółek „Klucz”; Mirosław Solecki – posesja – nr 1, przysiółek „Dąbrówka”
ZIELONKI: Tadeusz Satora – posesja nr 16
LUDWINÓW: Kazimierz Szcześniak – posesja nr 19

Bocian czarny, Magierów | fot. TP

ŚWIANIARY: Grażyna Gajos – posesja nr 129, przysiółek „Nowa Wieś"; Zbigniew Boduch – posesja nr 102 przed Przedsiębiorstwem „VITALPOL"
PIESTRZEC: Bolesław Kaczor – posesja nr 164, przysiółek „Ścięgna"
ZBORÓW: Zdzisław Święch – posesja nr 145, przysiółek „Studnisko"; Krystyna Sowińska – posesja nr 6, przysiółek „Zwierzyniec"
PIASEK MAŁY: Małgorzata Mucha – posesja nr 93A
KOLONIA-ZAGAJÓW: Paweł Łazarz – posesja nr 26, przysiółek „Młynek"
CHINKÓW: bocianie gniazdo, naprzeciwko Stanisława Szczepanika – posesja nr 41
ZAGÓRZANY: Roman Czajkowski – posesja nr 35
KIKÓW: Roman Kolanowski – posesja nr 123, przysiółek „Kosinów"; Stanisława Kornacka – posesja nr 50
SUŁKOWICE: bocianie gniazdo przy ujęciu wody pośrodku wsi
Ponadto w lesie w Magierowie znajduje się gniazdo bociana czarnego.

3,1 km **Solec-Zdrój – Wełnin** | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków
W Solcu-Zdroju jedziemy ulicą Tadeusza Kościuszki, a następnie ulicą Partyzantów, prowadzącą w kierunku Wełnina. Na początku wsi, po prawej stronie drogi znajduje się **figura Matki Bożej Różańcowej**. Następnie przejeżdżając krótki odcinek trasy po lewej stronie drogi usytuowana jest **figura Chrystusa Frasobliwego** z około XIX/XX w. Pierwsze bocianie gniazdo znajduje się w połowie wsi, po lewej stronie drogi przy posesji nr 106. → 1. Dojeżdżamy do drogi krajowej nr 79 z Krakowa do Sandomierza. Tutaj pod rozłożystymi kasztanowcami na wysokim, około dwumetrowym

Gniazdo 1, Wełnin | fot. AM

czworobocznym słupie zwieńczonym gzymsem znajduje się krzyż z kamienną figurą Chrystusa umieszczony na ozdobnej podstawie. Belki krzyża zakończone są spłaszczonymi guzami, pod postacią Ukrzyżowanego umieszczona jest „czaszka Adama", nad głową duży titulus. Figurka została wykonana starannie i zgodnie z typowym schematem. Uwagę zwracają napięte ścięgna rąk i wieniec korony cierniowej. Typowa jest także zauważalna dysproporcja w anatomii ciała: zbyt duża głowa, duże dłonie, krótkie nogi i pewna masywność ciała. Na ścianie postumentu widać ujęty w ramkę hierogram oraz ślady tekstu. Obiekt można datować na wiek XVIII lub XIX. Następnie przejeżdżamy na drugą stronę ulicy i jedziemy prosto.

MB Niepokalana, Wełnin | fot. AM

2,7 km **Wełnin – Wełnin „Dąbrówka"** | **Pieszo**: 40 min | **Rowerem**: 20 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków
Drugie bocianie gniazdo na naszej trasie znajduje się w Wełninie – przysiółek „Klucz" w środku wsi, po lewej stronie drogi przy posesji nr 40 i 41. → 2 Na końcu wsi Wełnin „Klucz" możemy zobaczyć **figurę Matki Bożej Niepokalanej** z 1998 r. Niski, kamienny postument dźwiga smukłą figurę Marii wykonaną z tworzywa żywicznego. Na frontowej ścianie cokołu przytwierdzono marmurową tabliczkę z wygrawerowanym napisem „Matko Boża Miłosierdzia módl się za nami". Poniżej widnieje data 1 VII 1998. Figurę ufundowali mieszkańcy wsi. Przy figurze skręcamy w lewo, drogą prowadzącą na Wełnin, przysiółek „Dąbrówka", gdzie docieramy do końca drogi. Przy ostatnich budynkach posesji nr 1 znajduje się **trzecie bocianie gniazdo**. → 3

Propozycja trasy do miejscowości Ludwinów z pominięciem drogi krajowej Wełnin „Dąbrówka" – Ludwinów

Jest to wropozycja skrócenia trasy, lecz ze względu na fakt, że prowadzi częściowo ona drogą kamienną, utwardzoną jest nieco trudniejsza

w porównaniu z przebiegiem Trasy „Bocianich Gniazd". Długość trasy z Wełnina „Dąbrówka" do Ludwinowa wynosi około 3 km. Od bocianiego gniazda w „Dąbrówce" wracamy około 700 m, następnie skręcamy w prawo w drogę prowadzącą do Ludwinowa (drogą utwardzoną). Wyjeżdżamy w Ludwinowie, gdzie na moście skręcamy w prawo i po około 100 m koło **figury Chrystusa** z 2000 r. skręcamy w lewo. Za około 30 m, po prawej stronie drogi, na tyłach posesji nr 19, znajduje się **piąte bocianie gniazdo** na naszej trasie ➔ **5**.

2,7 km **Wełnin „Dąbrówka" – Wełnin „Klucz"** | **Pieszo**: 40 min | **Rowerem**: 20 min

Wracamy z powrotem tą samą drogą do Wełnina „Klucza", dojeżdżamy do krzyżówki – drogi krajowej nr 79 Kraków-Sandomierz. Następnie na krzyżówce w Wełninie skręcamy w prawo. Dalej jedziemy prosto – drogą krajową do wsi Zielonki. Uwaga: ze względu na wzmożony ruch samochodowy należy zachować szczególną ostrożność!

1,5 km **Wełnin – Zielonki** | **Pieszo**: 25 min | **Rowerem**: 10–15 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków

Gniazdo 5, Zielonki | fot. AM

Wełnin – w kronikach zapisano jako Velnin lub Wielnin, co pochodzi od staropolskiego słowa wełna, wełn, które wtedy oznaczało falę (co jest być może wiązane z pobliskimi rzekami). Pierwszy raz wieś wspomniana została w 1470 r. Miała łany kmiecie i karczmy, a 12 grzywien dziesięciny dawano kościołowi w Gnojnie. Wieś od początku była wsią królewską i wchodziła w skład starostwa nowokorczyńskiego (zarząd dóbr królewskich). Istniały tu stawy królewskie (Babice i Grotówka), których pilnował stawowy. Na stawie był młyn o dwóch kołach, a młynarz płacił 10 florenów czynszu za zarządzanie karczmami, zarządcy (było ich dwóch) płacili po 2 floreny podatku. Prawo użytkowania młyna na stawie grotowskim miał, jeszcze z nadania Jana III Sobieskiego, Tomasz Fortuna. Potwierdzenie dzierżawy jego spadkobiercy uzyskiwali od Augusta II, Augusta III oraz Stanisława Augusta. W 1827 r. była to wieś rządowa. W 1888 r. wieś należała do gminy Zborów, parafii Solec. Była tu też szkoła początkowa. Aktualnie Wełnin liczy 439 mieszkańców, zajmuje obszar 697 ha. Po prawej stronie drogi krajowej nr 79 za wsią Wełnin, jadąc w kierunku Zielonek znajduje się **figura Chrystusa Frasobliwego** z 1734 r. Rzeźba, którą umieszczono na wysokiej kolumnie różni się od spotykanych w tych okolicach obiektów, motywem trzciny – berła, którą Chrystus trzyma w dłoni. Odmiana ikonograficzna, w której występuje ten element powstała w okresie baroku. Przedstawieniom tego typu towarzyszy także płaszcz królewski zarzucony na ramiona Chrystusa. Taki sposób przedstawienia Frasobliwego wywodzi się z połączenia dwóch średniowiecznych typów ikonograficznych: Chrystusa Frasobliwego i Ecce Homo – ilustracji scen opisanej w Ewangelii, kiedy po biczowaniu, dla wyszydzenia, odziano Chrystusa w płaszcz królewski, na głowę włożono mu koronę z cierni, a do ręki dano trzcinę – berło. Niezwykle przejmujący jest wyraz twarzy frasobliwego, widać uczucie bólu, a przede wszystkim spokojną świadomą i spokojną zgodę na cierpienie. Figura opleciona jest girlandą ze sztucznych kwiatów. Jadąc dalej po prawej stronie drogi,

Chrystus Frasobliwy, Wełnin | fot. AM

„Dwór Dziekanów" – hotel i restauracja to atrakcyjne miejsce dla osób ceniących dobry wypoczynek oraz smaczną domową kuchnię. Noclegi w komfortowych pokojach z łazienkami wyposażonych w Wi-Fi oraz TV. Do dyspozycji gości znajduje się restauracja oraz drink bar. Na zewnątrz można odpocząć w ogrodzie przy „ruinach zamku", czy też rozpalić wieczorem grilla i spędzić mile czas. Dodatkową atrakcją jest przejażdżka „Ciuchcią", natomiast dla najmłodszych przygotowany jest specjalny atrakcyjny kącik zabaw.

przy pierwszych zabudowaniach w miejscowości Zielonki zobaczymy **figurę Matki Bożej Różańcowej** z 1928 r. Na około dwumetrowym filarze z kapitelem nawiązującym do korynckiego, bardzo zbliżona w typie do figury z Wełnina: podobny jest układ szat, gałązki róż pod stopami Marii. Na postumencie namalowano napis „Fundacja wsi Zielonki 1928". Według informatorów figurę wykonał z kamienia pińczowskiego rzeźbiarz z Ostrowiec. Filar, na którym ustawiono figurę znajdował się przy drodze między Zielonkami, a Świniarami, był przewrócony i brakowało figury, która go wieńczyła. Cechy formalne filara wskazują na jego pochodzenie z XVIII/XIX w. Zniszczenie obiektu, według informatorów, miało być wynikiem działalności poszukiwaczy skarbów, gdyż „pod nim był skarb, bo dawniej skarby chowali pod kapliczką". Figura Matki Bożej Różańcowej nazywana jest przez mieszkańców „Matką Boską Cudowną". Jej obecność, ochrona i pomoc sprawiają, że wieś nigdy nie została nawiedzona przez niszczące grady, udało się wielokrotnie uniknąć ofiar w wypadkach na niebezpiecznym odcinku ruchliwej szosy w Zielonkach, nikt z mieszkańców nie zginął w czasie wojny. Cudowne wydarzenie towarzyszyło także poświęceniu kapliczki, które miało miejsce po odnowieniu obiektu w 2003 r: z niewielkiej chmurki, która nagle pojawiła się na czystym

MB Różańcowa, Ludwinów | fot. AM

Dwór Dziekanów, Zielonki | fot. AM

niebie przez chwilę padał na figurę słaby deszcz.

Zielonki – Z ustaleniem historii wsi jest niemały kłopot. Nazwa bezspornie pochodzi od słowa zielony, a wieś wspomniana jest w dokumentach z 1839 r. Niestety w materiałach źródłowych nie natrafiono na więcej danych. Pozostaje zatem skupić się na dniu dzisiejszym. Zielonki liczą 145 mieszkańców, a ogólna powierzchnia wsi wynosi 295 ha. Wieś jest zwodociągowana. Położenie wsi, tuż przy ruchliwej trasie Kraków – Sandomierz (średniodobowy ruch na odcinku Nowy Korczyn – Nowa Słupia to 2180 pojazdów na dobę) sprzyja lokowaniu tu inwestycji obsługujących ruch komunikacyjny. Stąd też w Zielonkach znajduje się stacja obsługi samochodów, prężnie rozwijają się dwie firmy rodzinne: jedna produkująca maszyny do obsługi rolnictwa i druga produkująca bramy i ogrodzenia. Obie firmy aktywnie włączają się w życie gminy. Pan Krzysztof Dziekan obmyślił i wykonał własnym staraniem ciuchcię. Ten kolorowy pojazd stał się nie lada atrakcją zarówno dla mieszkańców, wczasowiczów jak i kuracjuszy. Można nią zwiedzać nie tylko najciekawsze zakątki gminy, ale i wyruszyć na turystyczne szlaki Ponidzia. Na skrzyżowaniu dróg: krajowej nr 79 z drogą Solec-Zdrój – Ludwinów, skręcamy w prawo, drogą prowadzącą do Ludwinowa.

Ciuchcia, Zielonki

1,8 km **Zielonki – Ludwinów** | **Pieszo**: 25 min | **Rowerem**: 15 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków

Na tym odcinku trasy spotkamy czwarte bocianie gniazdo, ➔ 4 które znajduje się około 0,5 km od skrzyżowania w Zielonkach po lewej stronie drogi prowadzącej do Ludwinowa, przy posesji nr 16. Po lewej stronie drogi znajduje się **figura Matki Bożej Różańcowej** z 1934 r. Statua Marii przypominająca rzeźbę ze Świniar, różni się szczegółami opracowania szat i konstrukcją postumentu. Na frontowej ścianie postumentu, w ramce o typowym kształcie widnieje napis: „O Maryjo Niepokalanie Poczęta módl się za nami. Ofiara Antoniego i Marianny Sikorów 1934 r." Figura ma około 3 m wysokości. ***Ludwinów***: opis patrz: Szlak „Zielonego Listka", str. 16. Za mostem w Ludwinowie dojeżdżamy do rozwidlenia dróg, koło **figury Chrystusa** z 2000 r. Skręcamy w lewo i po pokonaniu odcinka o długości około 30 m dojeżdżamy do zlokalizowanego po prawej stronie drogi, na tyłach posesji nr 19, **piątego bocianiego gniazda** na naszej trasie wycieczki ➔ 5.

3,1 km **Ludwinów – „Nowa Wieś", Świniary** | **Pieszo**: 45 min | **Rowerem**: 25 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka", Trasa Zabytków, Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków

Z powrotem wracamy do krzyżówki, następnie koło figury skręcamy w prawo, po czym dalej jedziemy prosto. Mijając most, na rozwidleniu dróg skręcamy w prawo w drogę prowadzącą do **Świniar**.

Gniazdo 7, Świniary | fot. AM

Opis patrz: Szlak „Zielonego Listka", str. 17. Jedziemy prosto drogą prowadzącą do „Nowej Wsi" – Świniary, a następnie na krzyżówce prosto. **Szóste bocianie gniazdo** znajduje się w Świniarach, przysiółek „Nowa Wieś", po lewej stronie drogi za około 600 m przy posesji nr 19. ➔ 6 Wracamy z powrotem do krzyżówki, na krzyżówce skręcamy w prawo – wyjazd koło kościoła. Na skrzyżowaniu dróg w Świniarach znajduje się **kościół pw. św. Stanisława** (opis patrz: Trasa Zabytków str. 70.) Warto zobaczyć znajdującą się obok świątyni **figurę św. Floriana**.

Chrystus Frasobliwy, Świniary | fot. AM

Na placu przykościelnym znajduje się **figura Matki Bożej Różańcowej z Dzieciątkiem i śś. Katarzyny Sieneńskiej i Dominika** (Opis patrz: Szlak „Zielonego Listka", str. 16). Na skrzyżowaniu dróg lokalnych, przed kościołem, kierujemy się drogą w lewo, a następnie jedziemy prosto przez wieś – drogą lokalną w kierunku Zielonek. Po prawej stronie drogi znajduje się kapliczka z **figurą Chrystusa Frasobliwego** z około XVII w. (znajduje się przed domem nr 43, niedaleko kościoła parafialnego). Na wysokiej, trzymetrowej kolumnie toskańskiej znajduje się latarniowa kapliczka. Narożne filarki kapliczki są masywne, podtrzymują niski, namiotowy daszek o wybrzuszonych narożach, zwieńczony kamiennym krzyżem. We wnętrzu kapliczki znajduje się figura Chrystusa Frasobliwego. Przedstawienie nie odbiega od ikonografii. Charakterystyczną cechą figury jest wyraźny brak właściwych proporcji ciała Chrystusa: głowa jest bardzo duża, kończyny szczupłe i wałkowate, nogi krótkie. Obiekt odnotowano na 1. poł. XVII w. Dalej jedziemy prosto. Po prawej stronie drogi przed Przedsiębiorstwem „VITALPOL" przy posesji nr 102 zobaczymy **siódme bocianie gniazdo** na naszej trasie. ➔ 7 Wracamy z powrotem do krzyżówki koło kościoła, po czym na krzyżówce prosto. Po lewej stronie mijamy **cmentarz parafialny** w Świniarach, gdzie znajdziemy zespół nagrobków z XIX i XX w. oraz kaplicę z 1884 r. Następnie jedziemy dalej prosto.

4,3 km **Świniary – Piestrzec „Ściegna"** | **Pieszo**: 60 min | **Rowerem**: 30 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków

Dojeżdżamy do drogi krajowej nr 79 Kraków – Sandomierz, gdzie skręcamy w prawo i dalej jedziemy prosto. Następnie skręcamy w

Chrystus Frasobliwy i Ewangeliści, Piestrzec | fot. UG

pierwszą drogę w lewo w kierunku wsi Piestrzec. Dojeżdżamy do przysiółka „Ściegna". Tutaj znajduje się ósme bocianie gniazdo, ulokowane po lewej stronie drogi przy pierwszych zabudowaniach wsi – nr posesji 164 → 8. Jedziemy dalej prosto drogą przez wieś, a następnie dojeżdżamy do drogi głównej obok budynku dawnej szkoły. Następnie skręcamy w lewo, w drogę prowadzącą do Zborowa. Przy głównej drodze, na wzniesieniu, po prawej stronie drogi tuż przed budynkiem straży pożarnej w Piestrzcu znajduje się **figura Chrystusa Frasobliwego** z 1689 r. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 2, str. 38.

3,8 km **Piestrzec – Zborów** | **Pieszo**: 60 min | **Rowerem**: 30 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków
Dojeżdżamy do skrzyżowania: Piestrzec – Żuków i Stopnica – Solec-Zdrój, przejeżdżamy na drugą stronę jezdni i jedziemy w stronę Żukowa.

2 km **Zborów – Żuków** | **Pieszo**: 30 min | **Rowerem**: 15 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka", Trasa Zabytków, Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków | **Warto zobaczyć**: | **Pałac w Zborowie** – znajduje się po prawej stronie drogi do Żukowa. Opis patrz: Trasa Zabytków, str. 68; **Krzyż drewniany z XIX w.** – usytuowany po lewej stronie drogi, przysiółek „Zwierzyniec" przy drodze głównej ze Zborowa do Żukowa. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 24; **Figura Matki Bożej Niepokalanej** z 1951 r. – znajduje się na „Zwierzyńcu" po prawej stronie drogi. **Dziewiąte bocianie gniazdo** znajduje się przy ostatnich zabudowaniach na „Zwierzyńcu" w Zborowie po lewej stronie drogi, obok budynku nr 6. → 9 Przed pierwszymi zabudowaniami wsi Żuków znajduje się **figura Jezusa Frasobliwego** z 1688 r., która usytuowana jest po lewej stronie drogi. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 24.

Gniazdo 10 | fot. AM

3,2 km **Żuków – Piasek Mały** | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min
Inne trasy: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków
Od drogi głównej w Żukowie jedziemy prosto i po pokonaniu odcinka o długości około 2,6 km dojeżdżamy do drogi Solec-Zdrój – Piasek Mały. Następnie skręcamy w lewo i jedziemy dalej prosto w kierunku Solca-Zdroju. **Dziesiąte bocianie gniazdo** znajduje się przy pierwszych zabudowaniach od strony Solca-Zdroju przy domu nr 93a. → 10 Wracamy z powrotem w kierunku miejscowości Piasek Mały. Po drodze mijamy **kapliczkę „szwedzką"**, która znajduje się po lewej stronie drogi oraz **kapliczkę pasyjną**, która znajduje się również po lewej stronie drogi na posesji obok budynku nr 73. Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 25. W centrum wsi, przy skrzyżowaniu dróg widzimy **figurę Matki Bożej Niepokalanej**. Jest to wzniesiona w 1951 r. wnękowa kapliczka z rzeźbą Matki Bożej Niepokalanej i kamiennym krucyfiksem. Obiekt składa się z trzech części: schodkowej, pokrytej glazurą podstawy, postumentu z figurą Marii we wnęce i krzyża z postacią Chrystusa w kulminacji.

Kapliczka „szwedzka", Piestrzec

Gniazdo 11, Kolonia Zagajów „Młynek"| fot. AM

Postać Matki Bożej przedstawia ją zgodnie z ikonografią: w suto marszczonej sukni i płaszczu, z rozłożonymi rękami. Pod stopami Marii widoczny jest księżyc oraz wąż. Poniżej rzeźby, w ramce o wklęsłych rogach widoczny jest napis „O Maryjo Niepokalanie poczęta módl się za nami 1951 r.". Pod wydatnym gzymsem, na ozdobnej, opatrzonej wolutami podstawie, z widocznym w jej polu hierogramem IHS znajduje się krzyż z Ukrzyżowanym. Zwraca uwagę motyw suppedaneum, na którym wspierają się stopy Chrystusa. Boki obiektu zdobią żłobki oraz rytmiczne wgłębienia, na tylnej ścianie widoczna jest litera M – monogram Marii. Blaszany, spadzisty daszek wsparty na metalowych rurkach osłania kapliczkę. Obiekt, według informacji mieszkańców wsi, został ufundowany z ofiar myśliwych, którzy polowali na pobliskich polach.

3,5 km **Piasek Mały – Kolonia Zagajów „Młynek"** | **Pieszo**: 50 min | **Rowerem**: 25 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków

Na skrzyżowaniu dróg w Piasku Małym skręcamy w lewo, droga prowadząca do Kolonii Zagajów. Dojeżdżamy do rozwidlenia dróg w Kolonii Zagajów, gdzie skręcamy w prawo do przysiółka **„Młynek"**. Za około 200 m po prawej stronie drogi, przy posesji nr 26 znajduje się **jedenaste bocianie gniazdo** na naszej trasie. ➔ 11 Ponownie wracamy do rozwidlenia drogi, po czym jedziemy prosto w kierunku wsi Zagajów i Chinków.

1,5 km **Kolonia Zagajów – Zagajów** | **Pieszo**: 25 min | **Rowerem**: 10–15 min| **Inne trasy**: szlak rowerowy, pielgrzymkowy „Miejsca Mocy"

1,4 km **Zagajów – Chinków** | **Pieszo**: 20 min | **Rowerem**: 10 min **Inne trasy**: Trasa Edukacji Przyrodniczej i Leśnej, Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków

Hotel Medical SPA Malinowy Zdrój (****) – Powstanie tego nowoczesnego obiektu hotelowo-sanatoryjnego związane jest z eksploatacją wód ze źródła „Malina", które rozpoczęto w 2005 r. Solanka pochodząca z tego ujęcia przewyższa swoim stężeniem wszystkie źródła siarkowe na świecie. Oferowane w ośrodku usługi lecznicze i rehabilitacyjne oraz szeroki wachlarz usług relaksacyjnych oraz rekreacyjnych pomoże odzyskać siły i poprawi naszą kondycję.

Dwunaste bocianie gniazdo znajduje się po prawej stronie drogi na początku wsi Chinków od strony Zagajowa, naprzeciwko domu nr 41. ➔ 12 Po prawej stronie drogi, w centrum wsi znajduje się **figura Marii Niepokalanej** z 1904 r. ***Chinków*** – opis patrz: Szlak „Zielonego Listka", str. 12. Po prawej stronie drogi znajduje się głaz narzutowy – pomnik przyrody nieożywionej. Na skrzyżowaniu dróg w Chinkowie skręcamy w lewo, drogą prowadzącą w kierunku miejscowości Strażnik.

4,3 km **Chinków – Strażnik – Solec-Zdrój** | **Pieszo**: 65 min | **Rowerem**: 35 min | **Inne trasy**: Trasa Edukacji, Przyrodniczej i Leśnej, Szlak „Zielonego Listka"

Jedziemy drogą prosto przez las i dojeżdżamy do skrzyżowania dróg w Strażniku. Tutaj skręcamy w prawo, drogą prowadząca do Solca-Zdroju. Po prawej stronie drogi, przy ulicy Leśnej mijamy hotel

Hotel „Malinowy Zdrój", Solec-Zdrój | fot. UG

TRASA 4 ZABYTKÓW

Długość trasy: 12,9 km
Pieszo: 3–4 godz. | **Rowerem**: 1,5–2 godz.
Przebieg trasy: Solec-Zdrój (0,0) – Zborów (2,3) – Włosnowice (4,8) – Świniary „Nowa Wieś" (7,8) – Zielonki (10,1) – Solec-Zdrój (12,9)

Hotel (obecnie sanatorium „Świt"), Solec-Zdrój | fot. UG

Na trasie niniejszej wycieczki znajdują się obiekty cenne pod względem historycznym, kulturowym i architektonicznym. Wśród nich są zarówno obiekty sakralne, jak również zabytki architektury świeckiej. Trasa szczególnie polecana dla osób pragnących poznać przeszłość odwiedzanego Regionu.

2,3 km **Solec-Zdrój – Zborów** | **Pieszo**: 35 min | **Rowerem**: 15 min | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków, Szlak „Zielonego Listka"; Trasa „Bocianich Gniazd"
Ten odcinek trasy pokrywa się z przebiegiem Szlaku „Zielonego Listka" oraz Trasą Kapliczek, Krzyży i Świątków. Wycieczkę rozpoczynamy w **Solcu-Zdroju** → 1, gdzie warto zobaczyć następujące miejsca: Park

Pałac w Zborowie | fot. UG

Zdrojowy wraz z Łazienkami, willa „Prus", willa „Irena", Sanatorium „Świt" i „Jasna", Galeria „Plotka", kościół pw. św. Mikołaja. Opis patrz: Szlak „Zielonego Listka", str. 7. Z Solca-Zdroju jedziemy ul. 1-go Maja, w kierunku wsi Zborów. Pokonując około 900 metrowy odcinek, po naszej lewej stronie zobaczymy **figurę Chrystusa Frasobliwego** z 1885 r. (w w sadzie pod kasztanowcem). Patrz opis: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 22. Pokonując kolejne 300 m widzimy drewniany k**rzyż z XIX w**. (usytuowany po lewej stronie przy drodze głównej). Opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 1, str. 23. Jadąc dalej, w kierunku centrum wsi, tuż za zakrętem po prawej stronie znajduje się **kapliczka słupowa**. Opis patrz: Szlak „Zielonego Listka", str. 8. Docieramy do wsi Zborów (opis patrz: Szlak „Zielonego Listka", str. 8), gdzie znajduje się jeden z najcenniejszych obiektów na trasie naszej wycieczki **pałac w Zborowie** → 2 (ulokowany po lewej stronie drogi, jadąc w kierunku Stopnicy). Pierwotnie renesansowy z XVI i XVII w. (gniazdo rodowe magnackiej rodziny Zborowskich), przebudowany na klasycystyczny. Obok pałacu zobaczymy zabudowania gospodarcze z przełomu XVIII i XIX w. oraz zabytkowy park. Na uwagę zasługują: XVI/XVII w. sklepienia, pozostałości po pięknym XIX-wiecznym parku, spichlerz pochodzący z XVI/XVII w. z tarczą herbu Leliwa. Ciekawym miejscem jest park dworski będący otoczeniem pałacu. Możemy tu zobaczyć piękna aleję grabową. Prawdopodobnie z dawnych nasadzeń pochodzą pięknie kwitnące wczesną wiosną, a rzadko występujące fiołki białe (viola alba). Przez Zborów przebiega Szlak Pieszy Królewski i „Uzdrowiskowy" (czerwony i zielony).

2,5 km **Zborów – Włosnowice** | **Pieszo**: 40 min | **Rowerem**: 20 min
Inne trasy: Szlak „Zielonego Listka" , Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków

Kontynuując na skrzyżowaniu dróg lokalnych w Zborowie skręcamy w prawo drogą prowadzącą do Włosnowic. Po lewej stronie drogi mijamy **krzyż żeliwny** na kamiennym postumencie. Krzyż umieszczony jest na kolumnie o odwróconym kapitelu nawiązującym do korynckiego. Odlew krzyża powstał zapewne w zakładach odlewniczych w Białogonie. W kwadratowej ramce, w najniższej części kolumny wyryto datę 1880. Powierzchnia kolumny nosi ślady kul i znaki wskazujące na używanie świdra ogniowego. Bardzo możliwe jest to, że żelazny krzyż umieszczono na kolumnie wtórnie. Następnie po prawej stronie drogi tuż przed wsią **kamienny krzyż** z 1891 r. We wsi Włosnowice funkcjonuje gospodarstwa agroturystyczne „Złoty Bażant" (opis patrz: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków nr 2, str. 38). Na skrzyżowaniu dróg lokalnych we Włosnowicach skręcamy w prawo drogą do Świniar. We wsi, po lewej stronie drogi znajduje się **figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem**. Kolumna, na której stoi figura, jest masywna, zwęża się nieco ku górze. Wizerunek, mimo że

Krzyż żeliwny, Zborów | fot. AM

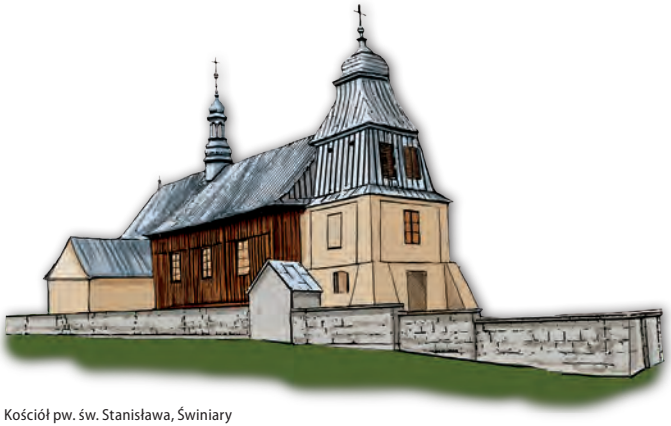

Kościół pw. św. Stanisława, Świniary

zniszczony przez erozję, jest bardzo wzruszający i piękny. Maria jest krępa, stoi prawą nogą wysuniętą nieco do przodu. Długa szata, w którą jest ubrana ozdobnie fałduje na jej lewym boku. Na lewej ręce trzyma Chrystusa. Madonna ma odkrytą głowę i falowane, długi włosy. Dzieciątko Jezus przytula się do Matki, a prawą dłonią dotyka jej twarzy gestem znanym wszystkim matkom. Po lewej stronie drogi około 500 m za wsią znajduje się **kamienny krzyż**. Jadąc dalej, w kierunku Świniar, po lewej stronie za wsią znajduje się żeliwny krzyż na kamiennym postumencie.

3 km **Włosnowice – Świniary** | **Pieszo**: 45 min | **Rowerem**: 25 min
Inne trasy: Szlak „Zielonego Listka" , Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków , Trasa „Bocianich Gniazd" .
Dojeżdżamy do drogi krajowej nr 79 z Krakowa do Sandomierza, po czym przejeżdżamy na drugą stronę jezdni i jedziemy dalej drogą prowadzącą do Świniar. Dojeżdżamy do skrzyżowania dróg we wsi Świniary i po lewej stronie znajduje się najcenniejszy obiekt architektury sakralnej – **kościół pw. św. Stanisława** → 8, będący nie tylko chlubą tej miejscowości, lecz również stanowi cenny obiekt na Szlaku Architektury Drewnianej województwa świętokrzyskiego. Został zbudowany, początkowo w całości jako budynek drewniany w XVII w. W następnych stuleciach dobudowano murowaną kaplicę i zakrystię z przedsionkiem. Kościół posiada ciekawą architekturę. Otoczony jest

Święty Krzysztof Miał pochodzić z prowincji Licji położonej w Małej Azji, a śmierć męczeńską miał ponieść za panowania cesarza Decjusza, w około 250 r. Brak potwierdzonych wiadomości o jego życiu rekompensują legendy. Święty jest czczony zarówno w Kościele Wschodnim, jak i Zachodnim, w którego tradycji przedstawienia świętego inspiruje Złota Legenda Jakuba de Voragine. Typowy program ikonograficzny przedstawia świętego jako olbrzyma z laską w rękach, niosącego na ramieniu Chrystusa, ukazywanego najczęściej w postaci Dzieciątka. Święty jest patronem podróżników, pielgrzymów, marynarzy. Figura ze Świniar realizuje właśnie ten typowy

murowanym ogrodzeniem z czterema kapliczkami z końca XVIII – początku XIX w. Wewnątrz zachwyca późnobarokowy ołtarz zdobiony rzeźbami w stylu rokoko. Po lewej stronie widnieje obraz św. Anny Samotrzeć oraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, a po prawej stronie św. Stanisława Piotrowina. Zwiedzając wnętrze kościoła nie sposób nie zwrócić uwagi na XVIII-wieczny chór wsparty na dwóch filarach oraz pochodzące z tego samego okresu: ambonę i kamienną chrzcielnicę. Wartość zabytkową posiada również krucyfiks i ławki pochodzące z XVIII w. Przy kościele znajduje się **figura św. Floriana**. Warto również zwrócić uwagę na ulokowaną przy murze kościelnym **figurę św. Krzysztofa z XX w.** W Świniarach na skrzyżowaniu dróg lokalnych skręcamy w lewo, dojazd do cmentarza.

Cmentarz parafialny w Świniarach – po lewej stronie drogi we wsi, tutaj zobaczymy zespół nagrobków z XIX i XX w., kaplicę z 1884 r. Wracamy z powrotem do skrzyżowania dróg lokalnych, przy kościele, jedziemy prosto drogą prowadzącą przez wieś w kierunku Zielonek.

Św. Krzysztof, Świniary | fot. AM

2,3 km **Świniary – Zielonki** |
Pieszo: 30 min | **Rowerem**: 15 min
Inne trasy: Trasa „Bocianich Gniazd"

Kościół pw. św. Mikołaja, Solec-Zdrój | fot. AM

Dojazd do drogi krajowej Kraków – Sandomierz po czym w lewo, drogą do miejscowości Zielonki. Opis patrz: Trasa „Bocianich Gniazd", str. 59 (dojazd do skrzyżowania dróg Kraków – Sandomierz, Ludwinów – Solec-Zdrój w prawo)

2,8 km **Zielonki – Solec-Zdrój**

| **Pieszo**: 40 min | **Rowerem**: 20 min | **Inne trasy**: Szlak „Zielonego Listka" Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków , Trasa Edukacji Przyrodniczej i Leśnej

Na terenie Solca-Zdroju znajduje się k**ościół parafialny pw. św. Mikołaja** → 4. Pomimo, że świątynia została wybudowana stosunkowo niedawno, bo w 1937 r., to zawiera wiele cennych elementów zabytkowych. Na uwagę zasługują: renesansowy krucyfiks ścienny (w ołtarzu głównym), z 2. poł. XVI w.; Barokowy obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z początku XVI w.; tablica pamięci Karola i Juliusza Godefroy z około 1874 r. ; Obraz o charakterze barokowym przedstawiający postać św. Mikołaja; tablica pamięci Ludwika Walchnowskiego zmarłego w 1887 r.; klasycystyczny obraz przedstawiający św. Antoniego z Dzieciątkiem z 1. poł. XIX w.; Obraz neobarokowy obraz św. Tekli z 1.poł. XIX w. Na północnej ścianie kościoła parafialnego w Solcu-Zdroju znajduje się renesansowa tablica nagrobna rycerza – według tradycji Samuela Zborowskiego. Ród Zborowskich herbu Jastrzębiec był właścicielem tzw. „Zborowszczyzny", w skład której wchodziła i wieś Solec. A wśród dziedziców Zborowa była i babka Zawiszy Czarnego, później drogą wiana dobra te przeszły na własność rycerzy herbu Jastrzębiec, którzy od nazwy miejscowości przyjęli nazwisko Zborowscy. Ród Zborowskich znany był w całej

Św. Mikołaj, Solec-Zdrój | fot. AM

Rzeczypospolitej, a jego przedstawiciele piastowali wiele niezwykle znaczących godności w państwie. Marcina Zborowskiego, który był m.in. kasztelanem krakowskim oskarżono nawet w 1540 r. o próbę zamachu stanu. Jednym z jego synów był słynny Samuel Zborowski – sławny rycerz, ale i nie mniej sławny awanturnik. W 1572 r. w

Święty Mikołaj żył w IV w., był biskupem Miry, uczestniczył w soborze w Nicei w 325 r. Słynął z dobroczynności, wspomagania biednych i czynienia licznych cudów. Jego kult rozprzestrzeniał się szybko na Wschodzie i Zachodzie. Postać ma szczególne znaczenie w tradycji ludowej, związana jest z wieloma zwyczajami. Św. Mikołaj jest patronem dzieci, podróżników i pielgrzymów, opiekuje się kupcami, rybakami, kamieniarzami, pasterzami, chroni przed kradzieżą i złodziejami.

Sanatorium „Świt", Solec-Zdrój | fot. UG

obecności króla Samuel Zborowski zabił niejakiego Wapowskiego. Według ówczesnego prawa czyn taki karany był śmiercią. Samuela jednak (pewnie z racji potęgi rodu Zborowskich) skazano tylko na banicję. Wyjechał wtedy do Siedmiogrodu, gdzie nawiązał bliskie kontakty z księciem siedmiogrodzkim Stefanem, późniejszym królem Polski – Stefanem Batorym. Samuel znany był też na Ukrainie jako watażka kozacki, który mocno dawał się we znaki Turkom. Na Ukrainie zresztą Zborowscy posiadali liczne dobra, w tym miasto Zborów. Dobra te były później własnością Jakuba Sobieskiego – ojca Jana III Sobieskiego. Samuel nie dostosował się jednak w pełni do wyroku banicji i w maju 1584 r. pojawił się na ziemi krakowskiej, gdzie został

Płaskorzeźba Samuela Zborowskiego, Solec-Zdrój | fot. AM

pochwycony przez ludzi Jana Zamoyskiego. Dnia 26 maja 1584 r. wykonano wyrok śmierci na Samuelu. Bracia ujęli się za Samuelem, a cała sprawa Zborowskich należała do najważniejszych wydarzeń w czasach panowania Stefana Batorego. Stała się też przyczynkiem do dzieła Juliana Słowackiego pt. „Samuel Zborowski". Jako, że kościół solecki należał do dóbr zborowskich, renesansowa tablica nagrobna przedstawiająca postać rycerza, a znajdująca się na ścianie tegoż kościoła rzeczywiście może przedstawiać Samuela.

Ogrodzenie ze schodami i plebania. **Cmentarz parafialny w Solcu-Zdroju** – zespół zabytkowych nagrobków. Cennym obiektem zabytkowym w Solcu-Zdroju jest **zespół uzdrowiskowy** → 5. (Patrz opis: Szlak „Zielonego Listka", str. 7). Obejmuje obiekty murowane w latach 1923–1925, według projektu Romualda Daniewskiego.

Do kompleksu należą:
Zakład Przyrodoleczniczy (1922–1926)
Pawilon Parkowy z około 1910 r.
Park Zdrojowy z przełomu XIX-XX w. z drzewostanem (katalpa, platan, magnolia, kasztanowce, sosna wejmutka, świerk balsamiczny)
Sanatorium „Jasna" – obiekt murowany z około 1910 r.
Sanatorium „Świt" – obiekt murowany z około 1918 r.
Willa „Prus" – obiekt murowany z około 1920 r.
Budynek gospodarczy – murowany z około 1920 r.
Willa „Irena" – obiekt murowany z około 1919 r.

Willa „Irena", Solec-Zdrój | fot. UG

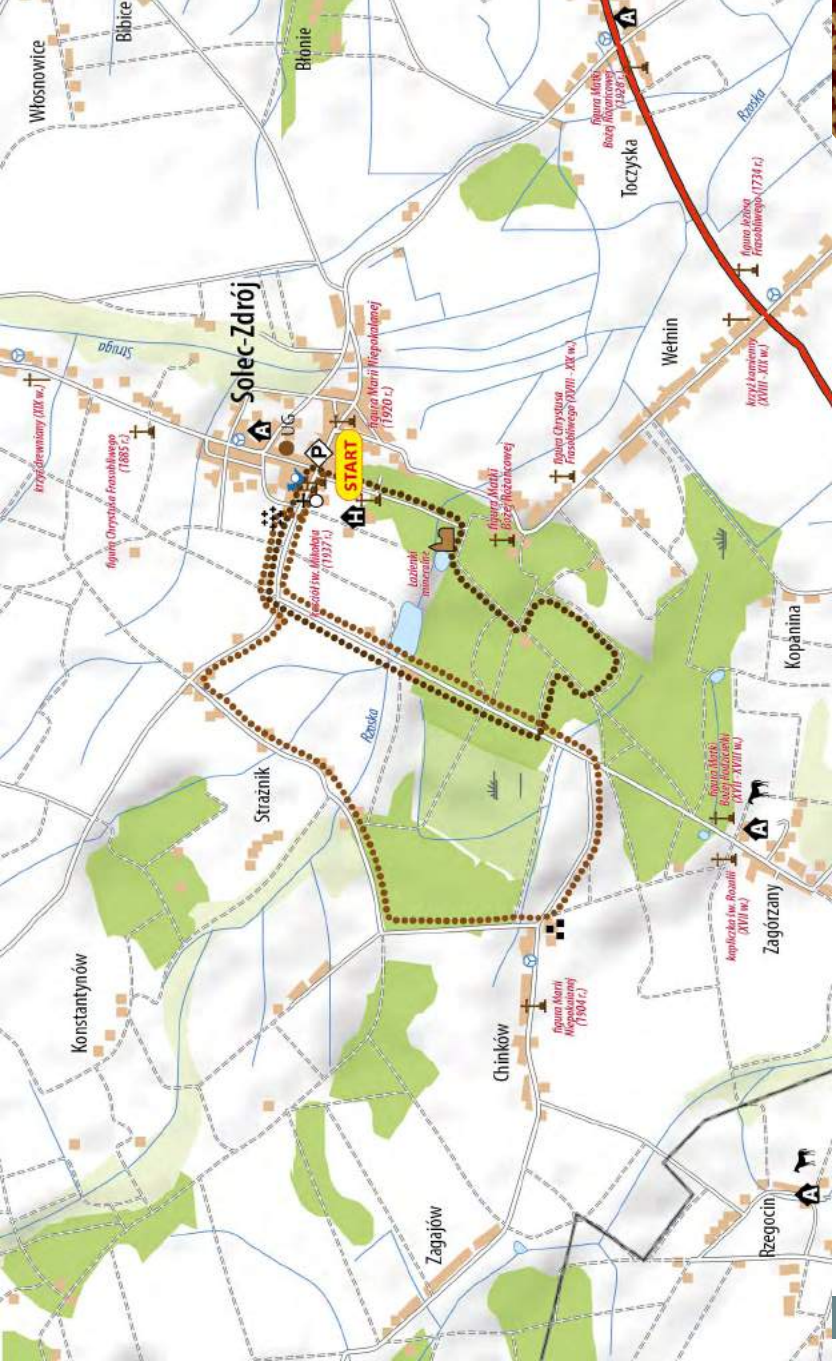

TRASA

5 EDUKACJI PRZYRODNICZEJ I LEŚNEJ

Dwie ścieżki edukacji przyrodniczej i leśnej przystosowane są do turystyki pieszej, rowerowej oraz konnej. Trasa I wyznaczona przez Nadleśnictwo Chmielnik pn. „Ścieżka Edukacji Przyrodniczej i Leśnej". Przy tej trasie zlokalizowanych jest pięć szałasów z miejscem postoju. Przy każdym szałasie znajduje się tablica informacyjna.

Łazkienki, Solec-Zdrój | fot. UG

1. Tablica z nazwą „SZLAKAMI UZDROWISKA".
2. Tablica informacyjna o rodzaju dęba rosnącego w parku (dąb bezszypułkowy, szypułkowy i czerwony), świerk, buk pospolity.
3. Tablica informacyjna o rodzaju grzybów.
4. Tablica informacyjna na temat jesiona wyniosłego.
5. Tablica informacyjna propagująca odnawianie lasu.
6. Łąka śródleśna w Wełninie.
7. Bagienka śródleśne.

Wariant I – łatwiejszy

Długość: 7,3 km
Pieszo: 1 godz. 50 min | **Rowerem**: około 1 godz.
Przebieg: Solec-Zdrój – ul. Daniewskich – droga przez park – droga przez las w kierunku leśniczówki - droga Zagórzany – Solec-Zdrój – ul. Kościelna – Solec-Zdrój
Warto zobaczyć:
– Solec-Zdrój: ul. Daniewskich – droga przez park do końca – w prawo – przed zalewem w lewo wejście do lasu. Odcinek szlaku wynosi 960 m.
– Zakład Przyrodoleczniczy 1922–1926
– Pawilon Parkowy z około 1910 r.
– Park Zdrojowy z przełomu XIX-XX w. z drzewostanem (katalpa, platan, magnolia, kasztanowce, sosna wejmutka, świerk balsamiczny)
– Willa „Prus" - obiekt murowany z około 1920 r.
– Budynek gospodarczy – murowany z około 1920 r.
– Willa „Irena" - obiekt murowany z około 1919 r.

Idąc dalej pokonujemy następujące odcinki trasy:
Droga przez las – do leśniczówki (330 m)
Przed leśniczówką w lewo (175 m)
Następnie w prawo (700 m)
Następnie w prawo (240 m); dojście do drogi głównej w lesie
Następnie w lewo – droga główna w lesie, prosto (240 m)
Następnie w lewo (310 m)
Następnie w prawo (700 m)

Zalew rekreacyjny, Solec-Zdrój | fot. AM

Park dworski – pozostałości, Zagórzany | fot. AM

Następnie w prawo dojście do drogi Zagórzany – Strażnik (720 m)
Droga od Zagórzan prosto przez las, dojazd do drogi Piasek Mały – Solec-Zdrój (2,1 km)
Następnie w prawo – droga do Solca-Zdroju (810 m)

Wariant II – trudniejszy

Długość: 7 km
Pieszo: 1 godz. 45 min | **Rowerem**: 53 min
Przebieg: Solec-Zdrój – ul. Kościelna – droga Zagórzany – Chinków – Strażnik – Solec-Zdrój

2,4 km **Solec-Zdrój, ul. Kościelna – droga Zagórzany** | **Inne trasy**: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków, Szlak „Zielonego Listka"
Za cmentarzem pierwsza droga w lewo, droga do Zagórzan – droga asfaltowa przez las.

3,5 km **Zagórzany – Chinków** |
Inne trasy: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków, Szlak „Zielonego Listka"; Trasa „Bocianich Gniazd"
Za lasem w prawo droga asfaltowa do Chinkowa.

3,5 km **Chinków – Strażnik** |
Inne trasy: Trasa Kapliczek, Krzyży i Świątków Szlak „Zielonego Listka"; Trasa „Bocianich Gniazd"
Przed zabudowaniami w Chinkowie w prawo – droga asfaltowa do Strażnika)

3,5 km **Strażnik – Solec-Zdrój**
Dojazd do skrzyżowania drogi Piasek Mały – Solec-Zdrój w prawo droga do Solca-Zdroju). Po prawej stronie drogi do Solca, przy ul. Leśnej znajduje się Hotel „Malinowy Zdrój". Opis patrz: Trasa „Bocianich Gniazd", str. 65.

GOSPODARSTWA AGROTURYSTYCZNE

„**AGAWA**", Tamara Czerwiec, ul. Kościuszki 6a, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 60 83, www.agawasz.republika.pl; email: agawasz@poczta.onet.pl

„**WILLA SŁONECZNA**", Barbara Swatek, ul. Słoneczna 16, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 60 94, (4 pokoje/ 8 miejsc, pokoje bez łazienek)

„**POD ŚWIERKIEM**", Stanisława i Henryk Banaszek, ul. Sienkiewicza 13a, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 62 61, (4 pokoje/ 10 miejsc, pokoje z łazienkami)

„**KALINA**", Anna Wiśniewska, ul. Słoneczna 11, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 65 19 (5 pokoi/9 miejsc, 2 pokoje z łazienkami), www.kalina.solec-zdroj.com, e-mail: willakalina@gmail.com

Helena Rokita, ul. Słoneczna 14, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 62 50 (4 pokoje bez łazienek/ 6 miejsc)

„**SIELANKA**", Grzegorz Lasak, ul. Szkolna 14a, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 61 85, e-mail: lasaksolec@wp.pl, (2 pokoje bez łazienek/4 miejsca)

„**U DANUSI**", Danuta Pęcherek, ul. Słoneczna 15, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 71 10, www.udanusi.prv.pl, e-mail: pecherek@interia.pl, (5 pokoi bez łazienek, 10 miejsc)

Agata Rajczak, ul. 1 Maja 12a, 28–131 Solec-Zdrój, tel.41 377 67 04 (5 pokoi/ 9 miejsc, 1 pokój z łazienką)

„**U ELI**", Elżbieta Rączka, ul. Żeromskiego 16, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 379 96 20 (3 pokoje bez łazienek/6 miejsc)

Waldemar Korniłowicz, ul. Krakowska 9, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 64 82 (5 pokoi/10 miejsc, 2 pokoje z łazienką)

„**U HENRYKA**", Barbara, Anna, Łukasz Boduszek, ul. Szkolna 12, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 61 59, tel. kom. 514 855 910, www.uhenryka.com, e-mail: bboduszek@02.pl, (5 pokoi bez łazienek/10 miejsc)

„**NAD ŁĄKAMI**", Renata Wojtal, Zborów 51, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 73 87 (4 pokoje/8 miejsc, 2 pokoje z łazienkami)

„**MALWA**", Czesława Kamińska, ul. Kościuszki 3b, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 71 377 61 18 (5 pokoi/10 miejsc, 1 pokój z łazienką)

„**AGROTURYSTYKA U CECYLII**", Cecylia Sosin, ul. Żeromskiego 10, 28–131 Solec-Zdrój tel. 41 379 96 13, tel. kom. 503 013 715 (4 pokoje/ 8 miejsc, 2 pokoje z łazienkami)

„**U CYPISA**", Zdzisław Szczepanek, Zagórzany 40, 28–131 Solec-Zdrój, tel. kom. 604 185 114, www.ucypisa.pl, e-mail: szczepanek11@op.pl, (4 pokoje/11 miejsc, 1 pokój z łazienką, 3 pokoje z 2 wspólnymi łazienkami)

„**U KRZYŚKA**", Renata i Krzysztof Dyrdół, ul. Szkolna 22, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 63 05; (3 pokoje/6 miejsc, wspólna łazienka)

„**DWÓR DZIEKANÓW**", Dziekan Maria, Zielonki 2, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 61 97; (18 pokoi dwuosobowych z łazienkami. Budynek agroturystyczny z salą konferencyjną, z salą konsumpcyjną i miejscami noclegowymi)

„**ZŁOTY BAŻANT**", Beata Fortuna, Włosnowice 21, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 379 96 25, tel. kom. 691 155 475 (2 pokoje ze wspólną łazienką)

POKOJE GOŚCINNE

Anna Hernik, ul. Kościuszki 14a, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 61 08 (2 pokoje/ 4 miejsca)

Stanisław Gałgan, ul. Żeromskiego 7, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 64 17 (3 pokoje bez łazienek /6 miejsc)

„**WILLA ALINA**", Alina Swatek, ul. 1 Maja 5, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 62 22 (5 pokoi z łazienkami/ 10 miejsc)

„**PRZYBYSZÓWKA**", Małgorzata Michalska-Przybysz i Zbigniew Przybysz, ul. Polna 10, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 61 41, tel. kom. 601 217 515, (5 pokoi z łazienkami)

„**WILLA NATALIA**", Romualda Kobos, ul. Kościuszki 3, 28–131 Solec-Zdrój, tel.41 377 61 49, tel. kom. 608 862 607, (2 pokoje 2-os. z łazienką, 2 pokoje 1- os. ze wsp. łazienką, 6 miejsc)

„**RELAX**", Agata i Mariusz Komasala, ul. 1 Maja 17, 28-131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 61 77, tel. kom. 508 295 362, e-mail: pphusara@wp.pl, (5 pokoi z łazienkami)

USŁUGI UZDROWISKOWE

Hotel „MALINOWY ZDRÓJ" **** **SPA**, ul. Leśna 7, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 370 40 00, www.malinowyzdroj.pl, e-mail: recepcja@malinowyzdroj.pl, rezerwacja@malinowyzdroj.pl

Uzdrowisko Solec-Zdrój Sp. z o.o, ul. 1 Maja 1, 28–131 Solec-Zdrój, tel./fax: 41 377 60 17, 377 60 61, 377 63 90, 377 67 19, 377 67 22, 377 60 25, www.uzdrowiskosolec.pl, e-mail: info@uzdrowiskosolec.pl

Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy „KRYSTYNA", ul. Krakowska 7, 28–131 Solec-Zdrój, tel. 41 377 61 45, fax 41 377 69 40, email: krystynasolec@wp.pl

Pensjonat „SOLANNA" ***, ul. Targowa 2, 28–131 Solec-Zdrój, tel. Recepcja 41 377 61 80 fax. 41 377 63 19, www.solanna.com.pl, e-mail: solanna@solanna.com.pl

Restauracja „MAGNOLIA", Teresa Żółtak, ul. 1 Maja 8, tel. 41 377 60 28 (wesela, przyjęcia, żywienie grup zorganizowanych)